

GAZDASÁGI LAPOK

26. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1915. Junius 27.

Nyersolajat, Diesel-motorhajtóolajat,
Hengerolajat, Motorkenőolajat,

Motorbenzolt (benzin helyett)
azonnal minden mennyiségben szállít;

CSONKA MARCEL műszaki iroda Budapest,
VI. ker., Eötvös-utca 48.
Pontos kiszolgálásért uradalmaktól számos elismerőlevél.

Telefon: 153-11.

Telefon 153-11.

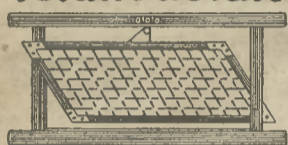

A szőlő trágyázása.

Irtó: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

Farkas rendszerű
Sodronyüveges
istállóablak

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-u.8

Összes készítményeink
beszerezhetők a Magy.
Mezőgazdák Szövetke-
zete által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű
Idomvas-
ablak

legerősebb
legolcsóbb

Uj és egyszer hasz-
nált lisztes és korpás **ZSÁKOKAT**

legjobban és olcsón szállít:

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

zsák- és ponyvakölcsonzó intézet;

Budapest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 36.

Kéveköttők-, ponyva-, zsinag-, juta-
és lengyártmányok gyári raktára.

Telefon 15-28.

Telefon 15-28.

EREDETI STOCK MOTOREKE

azonnal szállítható
1100 gép üzemben.

6 éves referenciák tartósságra. Számos utánrendelés.

VEZÉRKÉPVISELET:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

OKLEVELES GÉPÉSZMÉRNÖKÖK MÉRNÖKI IRODÁJA,
BUDAPEST, V. KER. KLOTILD-UTCA 4 SZÁM.
TELEFON: 76-94. SÜRGÖNYCIM: DIPLINGS.

Wiking-aratógépek,

eredeti svéd gyártmányu

kaszáló-, marokrakó- és kéveköttőgépeket

hozzávaló „MANILLA” zsinaggal
szállít, míg a készlet tart, elsőrendű minőségben a

Magyar Általános Gépgyár R.-T.

Budapest, VI. ker., Váczi-ut 141. szám.
Sürgönczim: Magomobil. Telefon 45-15.

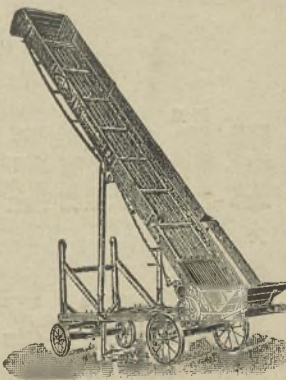
Elsőrendű

ARATÓGÉPEK, fűkaszálógépek, szal-
makazalozók, széna-

gereblyék, erőhajtásu kukoriczamorzsolók,
mint munkaerőt pótló gépek azonnali szállításra ajánlatnak

SZÜCS ÖDÖN mezőgazdasági és ipari gép-
kereskedelmi vállalata által,

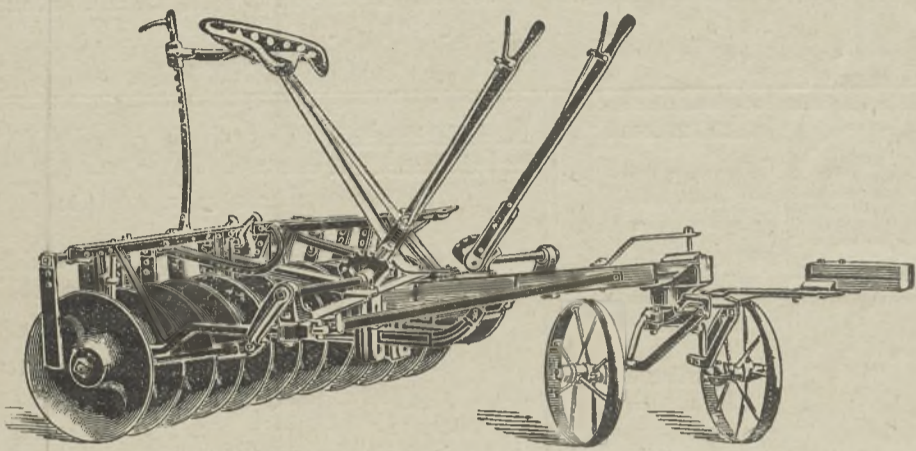
Budapest, VI., Nagymező-utca 66. sz.

A talajelőkészítés

és megmivelés fontosságát és hasznosságát

bővebben ismertetni ma már szükségtelen. Ezen cél elérése még a kiscgazdának is könnyű, ha a megfelelő és czélszerű eszközöket használja. Ezen okból gyárunk a tekintetbe jövő ezen eszközöknél is a hazai viszonyok szemelött tartása mellett jól, szaporán és gazdaságosan dolgozó típusok forgalombahozatalára törekszük.

A tarlóbuktatás

fontos munkáját legczélszerűbben végzik a

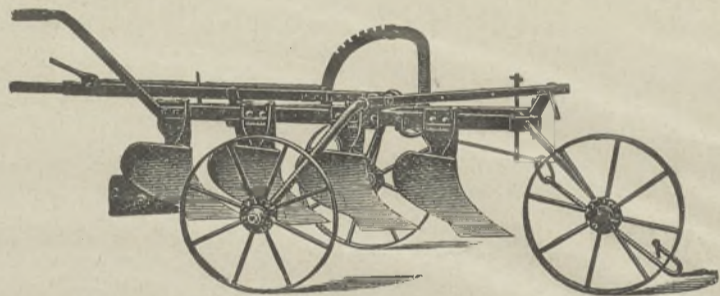
kidomborított közepű hullámos tárcsásboronáink,

melyek tányérjai nemesak feltépi, hanem fel is forgatják a tarlót. A tárcsák élei által felvágott földszelét a tárcsák kidomborított központján megtörik, szétmálik és **szétporhanyitva**, s a mellett teljesen lefordítva csuszik le. Ezen, czégünk által forgalomba hozott **hullámos** tárcsás boronák **lényegesen csekélyebb vonóerőt igényelnek**, mint a közönséges homoru tányérosok, mert a **a föld nem tapadhat a domboru közepű tárcsákon.**

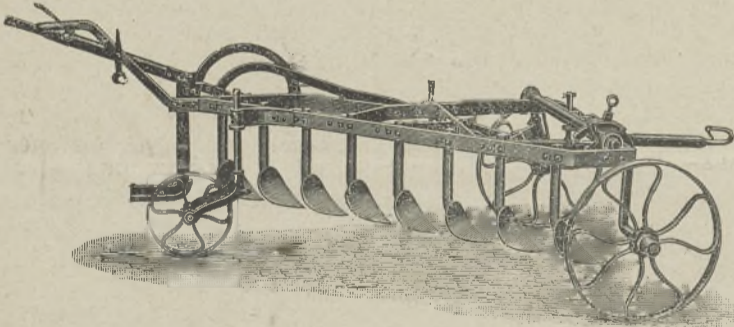
A tarlóbuktatás

gyors és alapos eszközlésére ajánljuk továbbá

négyvasu ekéinket,

melyeknek vonóerőszükséglete a szapora munkateljesítményhez képest igen csekély és így a **jelenlegi viszonyok** között az üzemköltség ellensúlyozására, illetve a szükséges emberi erő redukálására vannak hivatva.

A tökéletesített rendszerű

6- és 8-vasu

Kultivátoraink

tarlóbuktatásra és a már megmunkált, de kigazosodott és ezért újabb megmunkálást igénylő földek lazítására és **porhanyítására** szolgálnak, **különösen vetés előtt!** Nagy fogási szélességük miatt **vetőszántásnál** is kiváló eredménnyel használják országszerte.

Érdeklődőknek ábrás leírást küld:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.

GAZDASÁGI LAPOK

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

Alapította KORZIMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

VEZÉRELV: Hozunk mezel gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre	20 kor.
Fél évre	10 „
Negyed évre	5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utcza 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Arjegyék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árrban fogadtatnak el.

Előfizetési felhívás!

Tisztelt Gazdatársak! Verbungosok vagyunk, verbuválunk mi is most, midőn a világháboru dühöng az ország határain. Felhivunk beneteket, hogy csapatok fel katonának azon hadseregbe, mely a mezőgazdaság minden látható és láthatatlan ellenségével felveszi a küzdelmet, mely harcol a természet elemeivel; tüzzel, vízzel, időjárással. Megsemmisíteni törekszik azon növényi és állati ellenségeket, melyek háziállatainkat vagy miveleti növényeinket megtámadják. Mindezen fegyverfogásokra, a küzdelem sikeres folytatására és eredményes befejezésére és még sok egyéb gazdasági tudományra megtanítja mezőgazdáinkat az a lelkes vezérkar, melyet a gazdasági irodalom terén fáradhatatlanul működő tanárok és a gyakorlati gazdák seregeiből toborzott lapjaink szerkesztője. Sorakozzatok zászlóink alá! Fizessetek elő lapjainkra!

(A régi előfizető a hazai mezőgazdaságnak jó szolgálatot tesz, ha egy új előfizetőt szerez lapjainkra.)

Budapest, 1915 junius hó.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

és az „ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Előfizetési feltételek.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

67-dik évfolyamára az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” (XV-ik évfolyam) mellékletével együtt

Egész évre 20 korona
Fél évre 10 korona
Negyed évre 5 korona

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” külön

Előfizetési ára:

Egész évre 10 korona
Fél évre 5 korona

„GAZDASÁGI LAPOK”

kiadóhivatala

Budapest, VIII., József-utcza 15.

TELEFON: József 40-66.

Az e lapokban foglalt czikkekkért minden utánnomási jog fentartva.

KEZÍRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	281
Tárca. — Uti jegyzetek. — Fehér Zoltán	282
Az idei termés értékesítése	283
Egy kirándulás tanulságai. — F. Z.	285
Gazdasági termények és anyagok hordása. — Jalsoviczky János	286
Könyvismertetés	287
Kérdések és feleletek	287
Kérdések: Magas törzsu fák, P. J. — Pöttyögös körte. B. P.	
Feleletek: Gyümölcsfátányérok, Balogh Bálint	
Kisebb szakközlemények	287
Hírek	287

Időjárás és gazd. helyzet. — Szávaparti levél. — Szabadságot kérünk a benzinmotoros cséplőgépek kezelőnek is. — Kormányrendeletekről. — A termés hova fordítása. — Hogy drágul a széna. — Gépszántás.

Néhol még mindig szárazság miatt hangzik fel a panasz, néhol meg a záporosók s a jégverés miatt siránkoznak. Megcsendült a kasza, elkezdődött az aratás, — ugyan még nem mindenütt, de már itt-ott látni kereszteteket. A repce többnyire le van már vágva és a déli részeken nemcsak az őszi árpát, de az őszi rozsot is aratják, sőt Budapest és egyéb vidéki homokon is vannak már kepek. A mint hallomásból tudjuk s tudósításokból olvassuk, elég jó mindaz, a mi eddig kaszaélre került. Természetesen ott még nem aratnak Magyarország nyugoti részén és Erdély szárazságsújtotta vidékén, hol silányabb a termés. A legnagyobb érdeklődéssel, izgatottan várjuk, mit hoz a jövő hét, midőn nemcsak a miniszteri tudósítás fog napvilágot látni, de más oldalról is tudomást szerezhetünk a termés minő- és mennyiségéről. A gabonaművek még ott sem rosszak, hol az eső soká várattat magára s csakis a rosszul művelt földeken silányak, azonban a kapások, különösen a kukoricázak bizony szörnyen el vannak maradva és megközelítőleg sem remélhetünk belőlük oly termést, mint a mult évben volt. A bur-

gonyák is kevés hozamot ígérnek a szárazabb időjárást szenvedett megyékben, hisz a bokrok alatt alig van egy-két gumó. A rétek kaszálása befejezve, hozamuk közepes. A legelők még jók és elég eleséget adnak a jószágoknak. A mesterseges kaszálók első gyapja elég jól fizetett, de már a második nem valami biztató lesz, ha a kellő csapadékot még hamarosan meg nem kapja.

Mindenütt látni az állomásokon az aratógépeket s dicséret illeti a földmivelésügyi minisztert, hogy ismét több száz aratógépet szerzett be s állított fel egyes központokon, hogy onnét a kisgazdák részére hozzáférhető legyenek, mint azt hireink között t. olvasóinknak is tudomásukra hozzuk, hogy netáni szükség esetén igénybe vehessék ezen előnyös alkalmat.

Régi kedves munkatársunknak a Száva partján irt sorait alább közöljük:

»Nehéz sora lehet most otthon a gazdának — különösen ott a hol — mint pl. az én szűkebb pátriámban is: az erdélyi mezőségen nagy a szárazság. Egy otthon lévő öreg kollegám írta a minapában, hogy — »a hatost könnyű megtalálni a kaszálókon és hogy a bolha *térden* állva legeli a répát!«

Itt a Száva partján egészen más a világ, most is úgy esik, mintha öntenék, olyan buja, olyan fejlett, olyan szép is minden, hogy csak egy kis rozsdá és egy kis peronoszpóra emlékeztet arra, hogy talán igenis sok volt a jóból. Egyébként a levegő folytonosan olyan nyirkos, hogy még jól szelelő pipában sem ég jól az öreg népfelkelők dohánya. Szidjuk is eleget — nem a dohányt, mert az vétek lenne, hanem ezt a kábitó melegségű, nyirkos levegőt, melyben a szunyogok teljes létszámu hadseregei röpködnek, zümmögnek s a ki nincs úgy hozzászokva szemtelenkedésükhöz, mint én, hát ugyancsak pofozza magát miattuk. No, de hát ebben a háborus világban ugy sem arra való minden éjszaka, hogy aludjék az ember s így legalább jobban eltelik az idő, mert pipálni sem lehet mindig — igaz, hogy ha pipálna az ember, hát nem csipnék ugy a szunyogok, de abból aztán egyéb hiba is származnék. Egyébként elég jól megy annak — a ki ért hozzá, földtani megfigyeléseket is csinálhat — én ehhez csak annyit értek, hogy abból az igazi, tipikus iszaptalajból, a melyiket most turkálunk, árkolunk összevissza — jó volna minden magyarnak bár vagy 10 hold — az asszonynak is, meg a gyerekeknek is! Ezt az öreg jászokkal meg kunokkal — a kikkel most együtt örizzük a haza szent földjét — gondoltuk így ki, miközben igen akkurátusan ment az ásás — pedig sötét volt.

Vannak ugyanis olyan dolgok, a mit tanácsosabb éjszaka végezni, mert a szunyog még sem

TAKARMÁNYDARA (KORPA) TENGERICsutkÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

AJÁNLATTAL SZOLGÁL:

HAHN ARTHUR és TÁRSAI BUDAPEST, VIII. KERÜLET, ÜLLŐI-UT 52/g.

Sürgönczim: CASE BUDAPEST.

Eredeti amerikai **CASE** gőzszántó-gépek.

Német-országi **MAROKRAKÓ-ARATÓGÉPEK**

STOVER amerikai benzinmotorok és lokomobilok.

olyan kellemetlen, mint a cserebogár *harctéri változata*, melynek az a természete, hogy napal nagyobb biztonsággal ütődik bele az emberbe, mint éjszaka.

Talán csak megküzdünk valahogy az aratás nehézségeivel, hisz már megindultak katonáknál a szabadságolások s (a mint már fentebb szó volt róla) az aratógépek is elég tekintélyes számban állanak a gazdák rendelkezésére, sőt a fogolytábor egyéneit is könnyűszerrel megszerezhetni immár kisebb csoportokkal, ha valakinek nagy szüksége van vagy lesz kézi munkaerőre. Azt hisszük, sarlónak is lesz munkája ez évben nemcsak Erdély bérczes honában, mint eddig, de Nagymagyarországon is.

Azonban miként leszünk a csépléssel, az már más kérdés, pedig ennek ideje is itt van már. Egyrészt a benzin beszerzésének nehézségei miatt fáj sok gazdának a feje, másrészt baj van a miatt is, hogy benzinmotorkezelőket nem bocsájtottak ideiglenes szabadságra a cséplés tartamára. Míg a gőzgépeket hazaeresztették 3 óra, hogy a cséplést elvégezhessek gőzlokomobilokkal, addig azokat, kiknek benzinmotor volt kezük alatt, bent tartották katonáék. Pedig bizony ezekre is nagy szükség van, mert habár törvény szerint nem kell vizsgázott gépésznek lenni annak, ki a benzinmotort kezeli, még sem lehet a gépet tanulatlan, gyakorlatlan emberre bízni, miután egyrészt a munkában tudatlansága által óriási kárt okozhat a gazdáknak és így közvetlen a köznek is; másrészt magát a motort s cséplőgépet tönkretelheti (munkaképtelenné, használhatatlanná teheti), de különösen a hozzá nem értő kipukedése-kapkodása folytán a robbanékony benzinnel történő kezelésnél oly könnyen történhet tűzveszély, hogy már ez maga is indokolt teszi, miszerint a benzinmotoros cséplőgépek eddigi (igazolt) kezelőit a cséplési időnyre szinte bocsássa szabadságra a hadvezetőség. Ezt kérjük (nemcsak az illető érdekelt gazdaközönség, de a hazai közügy érdekében is) kegyeskedjék a földművelésügyi miniszter a legfőbb hadvezetőségénél mielőbb kieszközölni.

Lapunk más helyén egész terjedelemben közöljük mindazon rendeleteket és hirdményeket, melyek az idei termésről intézkednek. Ezekből látjuk, hogy a kormány zár alá helyezte az egész termést, megállapította, hogy a közélémezés és közszükségleti, valamint házi és gazdasági célokra a vásárlás hogy és miként eszközölendő. De a vételár még egyelőre megállapítva nincs, csak közlik, hogy folyó hó 26-án tartandó értekezleten lesznek a maximális árak meghatározva, úgy hogy azokat mi már csak a jövő heti lapszámunkban adhatjuk közre.

Közöljük azt is, hogy rossz magyarsággal

»Haditermény-részvénytársaság« elnevezéssel 20 millió korona alaptőkével részvénytársaság alakul, mely hivatva van a gabonavételek egy részének lebonyolítására. Ezt helyes és üdvösnék tartjuk, mert 5%-nál nagyobb hasznot ezen társulat nem igényel s ha netán több lenne a nyereség, azt közszéllra fordítja. Csak egy baj van! Mi az a 20 milliócska a tenger sima tükréhez, az ország gabonaterméséhez képest? Hisz egy milliárd is kevés e célra, de még habár részben azonnal el is adják a megvett szemes életet, azért pár száz millióval kellene rendelkezniök, hogy kezükben tarthassák a gabonakereskedelem gyeplőit egész Magyarországon, tessék megtízszerezni az alaptőkét — akad részvényaláíró elég — akkor majd esetleg diktálhat ez a részvénytársaság, másként csak alárendelt szerepet játszhatik.

A hadvezetőség, a kereskedelmi és közlekedésügyi miniszterium pedig karöltve hasson oda, hogy a szükséges gabonaszállításokra okvetlen *kellő* mennyiségű wagon *kellő* időben mindig rendelkezésre álljon, mert különben a lakosság élelmezésében, minden bölcs intézkedés dacára is, óriási bajok támadhatnak, kivált nagyobb városokban.

A termés hovaforrására nézve az osztrák kormányval megállapodás jött létre, hogy Magyarország gabonatermés feleslegét elsősorban az ő, t. i. ausztriai szükséglet fedezésére fogja fordítani s csak a mi ezen felül lesz, kerül hű szövetségesünk részére Németországba. Ez így igen helyes is, de ne csak a kenyérgabonákkal és emberi élelmicikkkel tegyenek így, hanem az állatállomány takarmányozására szükséges elelégekkel, abrakokkal is; ne úgy mint 1914-ben, midőn kiment a sok korpa és takarmányliszt, a malátacsira és egyéb termék s saját barmainknak nem volt mit enni. A kukoricza ugyan most nem lesz emberi eledel gyanánt felhasználva, azonban hozama még nagyon is kérdéses, ennél fogva mindaddig, míg biztos tudomásunk nincs a tengeritermésről, azt számításunk kívül kell hagyni s máskülönb is körülbelül az év végéig ne számítsunk semmi kukoriczát, mert azt friss állapotban etetni úgy sem tanácsos (emésztési zavarokat stb. okoz). De gazdáink ne legyenek *könnyelműek*, még ha feloldják is a takarmánykiviteli tilalmakat, akkor se adjanak el mindaddig semminemű eleléget, míg raktározva nincs annyi, a mennyi saját állatállományuk egész évi *bőséges* ellátására elégséges.

Igen jellemző sorokat olvastunk arról, hogy drágul a széna s azokat alábbiakban közreadjuk, nehogy ezért is a gazdákat okolják, mint a drá-

igazgatósági tag s kilencz hónappal a háboru megkezdése után rájöttek arra, a mit már más városokban réges-régen behoztak, hogy női kalauzokat alkalmazzanak. Nohát, most már egy csapásra van ember annyi a mennyi kell, 2-3 nap alatt betanulnak a nők és járhat több kocsi — ha ugyan van.

Németországban silány kis fizetéssel kezdi meg életpályáját a végzett technikus, de ha kimutatja rátermettségét, hamarosan javítanak fizetésén; míg Magyarországon, ha van oklevele s pártfogója, azonnal jövedelmező állásra tehet szert, de aztán a haladás nagyon késedelmes, nehéz, sőt esetleg lehetetlen. Pártfogó nélkül pedig akár három diplomája legyen valakinek, még sem megy semmire. Tulságosan sok itt már az iskolázott, tanult ember, mindenki ur akar lenni s nyomorog inkább keserves dijnoki állásban, semhogy megfogná az ekeszarvát vagy ásót, kapát ragadna. Jajgatnak, hogy sok az orvos, sok az ügyvéd, sok mindenféle hivatalbéli ur, sok a munkanélküli iparos, csak egy kevés: a gazdasági munkás, a földet művelő egyén. Ma akárhány fiskális nem keres annyit, mint egy jó mezei munkás és mégis — ez az abszurdum — ha módja van annak a parasztnak fiát urnak neveli s szaporítja vele az ingyenélők, az élhetetlenek, a naplopók, az elégedetlen elemek számát.

Sok hivatal még most háboru idején is tul van tömve tisztviselőkkel, kiknek alig van dolguk s mégis, ha behívják egyet vagy kettőt, azonnal pályázatot irnak ki és ha nem akad férfi, fogad-

gaság sok más jelenségével, a minek szinte nem a gazdák okozói.

A fővárosnak több száz, talán több ezer lova van, ezeknek nagymennyiségű széna, szalma és zab kell. A főváros ezen takarmánycikkeket a szomszédalfalvából közvetlen a termelőktől szerezte be és pedig mult év augusztus és szeptember havában, a préseletlen szalmát a gazdák métermázsánként 2 koronáért, a szénát 5 koronáért adták. E helyett olyan egyének, a kik ez előtt még csak azt sem tudták, hogy mi az a széna és a szalma, felcsaptak liferánsoknak. Kimentek a főváros környékére, ott összevásárolták és pár koronával lefoglalták a gazdáktól a szénát métermázsánként 5 koronáért, a szalmát 2 koronáért és gavallér főváros adott és ad ma is a szénáért métermázsánként 12 korona 50 fillértől 13 koronáig, vagyis wagononként 800 koronával, a szalmáért 7-7.50 koronát, vagyis wagononként 500 koronával többet, sőt még a beszállításra is odaadja a saját lovait, fogatait. Az ilyen könnyelműség szüli aztán minden vonalon a drágaságot, a termelők megtudják, hogy a tőlük vásárolt árut 3-4-szeres áron adta el a spekuláns, ez futóútként terjed el az országban és ennek az lett a következménye, hogy Erdélyben, a hol rengeteg széna termelt a mult évben és a hol 3 koronáért kínálták nyakrafőre a széna métermázsáját, hirtelen felszöktették az árát 7, 8, 10, majd 12 koronára, mérhetetlen kárára a fuvarosok és lovakat tartó tulajdonosoknak. Ez maga után vonja azt is, hogy az ilyen gazdálkodással minden más egyéb cikk ára is borzasztóan felszökik. A szénát és szalmát ponyvakkal kell szállítás közben letakarni és a mikor a ponyvakereskedők látták, hogy mily rengeteg summát nyernek a vállalkozók, egy kölcsönponyváért, a melynek 20-25 korona volt a havi bérlete, egyszerre 70-80 koronára srófolták fel, ebből aztán a fa ára is, a kátránypapír ára is megdrágult, mert a drága ponyva helyett fadeszkákkal és kátránypapírral fedték a szénát és szalmát, de megdrágult a szénaprés-gép ára, a kötöződrót ára és minden egyéb, a mi ezen áru szállításához szükséges. Így terjedt és terjed minden vonalon a veszedelmes tűz a mit aztán nehéz eloltani.

Figyelmeztetjük gazdatársainkat, hogy már most gondoskodjanak bérszántó gőzekéről, ha az őszi szántást ily géppel kívánják végeztetni, mert különben megkésnek. Ugyanis igen sok a jelentkező és aránylag kevés a gőzeke, mert újat most beszerezni nem lehet. De kevesebb munkateljesítménye is van ma a gőzekének és más szántógépeknek, mert a vasuti szállítások nehézkese, késedelmesek s minden messzebb vidékre irányított expedálás több napi késedelmet von maga után. A szén, benzin, benzol stb.

nak hölgyeket, kik a »dolce far niente« édes gyönyörét élvezik a nap legnagyobb részében.

Budapest egy szűk utcájában az első emeleten egy ruhaüzletben volt dolga a feleségemnek s én is elkísértem, míg az asszony válogatott, alkudozott, addig én csupa kíváncsiságból átnéztem az utca tulsó oldalára, hol egy nagyobb hivatalos helyiség tünt fel számos hivatalnoknővel és férfival felszerelve. A férfiak beszélgettek, szivarkát sodortak és szivtak, fogukat piszkálták a bőséges második reggeli után, míg a hölgyek többnyire körmeikkel voltak igen elfoglalva, mert a manikűrözés ma valóságos szenvedéllyé fajult itt. Mintegy 10 percnyi megfigyelésem alatt a közel 20 hivatalos egyén nem irt mindössze 20 betűt.

Kérem, nekem Magyarország felső részén most egy vezetőállást ígér azon ezég, melynél Németországban alkalmazva vagyok s azért tanulmányozom a mindenféle viszonyokat, körülményeket, de nagyon is meg kell rágni, vajjon belemenjek-e vagy se? Mert a jóval nagyobb fizetés dacára attól félek, hogy családommal együtt felélem azt egészen s nem tehetek semmit félre öreg napjaimra, nem szerezhetek; míg odakint a kisebb javadalmazás dacára is van már némi megtakarított vagyonom. Majd Budapestben, ha ismét összejövök nőmmel, együtt fogjuk az előirányzatot összeállítani, a melytől függ majd, vajjon visszatérek-e hazámba, vagy megmaradok-e a nagynémetek között.

Ah, már közeledünk a nagy, a szép, a kedves, de mindenekfelett *drága* Budapesthez! Isten önnel kedves kartárs, mielőbbi viszontlátásra!

TÁRCZA.

Uti jegyzetek.

Irta: *Fehér Zoltán.*

V.

Ja! Kérem szeretettel, minálunk a közvetítő-kereskedelem az uralkodó planéta, azért nincs kombinált vasuti s hajójagy, azért kell a kálváriát megjárni, míg egyik közlekedési eszközről a másikra érünk, azért van sok minden ugy, a hogy nem volna szabad lenni. Talán helyesnek tartja tisztelt kartárs ur, hogy Budapestben négyféle közuti villamosvasut van? Ki nem ismeri a hazai viszonyokat, azt hinné, hogy ezzel a helyi közlekedés oicsóbbá tétetik, pedig valójában éppen ellenkezője éretett el. A fő- és székvárosi villamosok a legdrágábbak egész Európában, a közlekedő közönség ki lesz használva, amennyire csak lehet, de a részvényesek zesebe duzzad.

Jellemző ez az eset: Két hét előtt egy zsufolásig megtelt kocsira voltam kénytelen kapaszkodni, mert arra az utvonatra, hová én menni kénytelen voltam, más villamoskocsi nem közlekedett s félóránként jött egy, de utam sürgős volt.

A kalauz le akart szállítani, de én nem tágitottam, mondván:

— Tessék a társaságnak több kocsit járni, akkor lesz hely elég!

— Tessék embert adni! — válaszolt a kalauz.

Talán meghallotta párbeszédünket valamelyik

tüzelőanyag és a kenőszerek (olaj stb.) beszerzése is nehézségeket okoz. A gépkezelők behívása s gyakorlatlan új emberekkel történő pótlása is kisédelmeket idéz elő.

*

Lapzártakor vesszük a rendeletet a cséplési eredmények kötelező bejelentéséről, melynek részletes közlése a jövő számunkban lesz.

*

Már sajtó alatt volt lapunk, midőn az új hatósági árak tudomásunkra jöttek, azért ezeket csak jövő számunkban adhatjuk közre.

Az idei termés értékesítése.

A Budapesti Közlöny f. hó 17-iki száma az 1915-iki magyarországi termés forgalombahozatalára vonatkozó következő rendeleteket és hirdetményeket hozta:

I.

A m. kir. minisztériumnak 2072/1905. M. E. számú rendelete az 1915. évi buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek zár alá vételéről.

1. Az 1915. évi termésnek zár alá vétele.

1. §. A közélémezésnek és a közszükségletnek az 1915—16. gazdasági év folyamán, illetőleg ezen a gazdasági éven belül a jelen rendelet hatályon kívül helyezéséig leendő biztosítása érdekében az 1915. évi buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermésnek árusítása és egyébként való forgalombahozatala csak a minisztérium rendelkezési értelmében és az általa megállapított feltételek mellett történhetik. Evégből minden termelőnek 1915. évi buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabtermése a közélémezés és a közszükséglet czéljára biztosítása érdekében zár alá helyeztetik és a felől a termelő a jelen rendelet érvényességének ideje alatt csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

A jelen rendelet alkalmazásában termelőnek kell tekinteni azt is, a ki az 1915. évi termésből munkabér, aratórész vagy konvenció fejében kap a termelőtől búzát, rozst, kétszerest, árpát vagy zabot. Ehhez képest a zár alá vétel a munkabér, aratórész vagy konvenció fejében kapott ily terményekre is kiterjed és birtokosuk azokkal szintén csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik.

2. §. A termelő zár alá vett termésének azt a részét, a melyet saját házi és gazdasági szükségletére magának megtarthat, erre a czélra szabadon felhasználhatja. A saját házi és gazdasági szükséglet megállapításánál csak a jövő 1916. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni. A házi szükséglet czimén fejenként és havonként a jelen rendeletben említett gabonanemüekből együttvéve 18 kilogrammot lehet csak számításba venni és pedig azon személyek után, a kik a termelő (1. §.) háztartásában rendszerint természetbeni ellátást élveznek. Gazdasági szükséglet czimén csak a természetben kiszolgáltató terménybeli járandóságok (alkalmazottak, cselédek, munkások munkabére, aratórésze, konvenciója), a vetőmag és az állatállomány szükséglete vehető számításba. Ezen a czimen a termelőnek nem csupán a termés helyén, hanem másutt levő gazdaságában felmerülő, ott nem fedezett szükséglete is számításba vehető. Külön rendelet fogja meghatározni, hogy a termelő saját mezőgazdasági szeszlövő és más üzemében a zár alá vett termésből mennyit dolgozhat fel.

3. §. A zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részét a termelőnek adás-vétel útján vagy más módon csak olyanok részére szabad elidegenítenie, a kik a

jelen rendelet értelmében (4. §., 6—8. §§.) a termelőtől ilyen terményeket vásárolni jogosítva vannak. A termelő a zár alá vett termésnek a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladó részével egyébként nem rendelkezhetik, azt fel nem használhatja, el nem idegenítheti, sem azon másnak jogot nem engedhet. A termelő, a ki ennek ellenére termésével olyan részére rendelkezik, a kiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen, vagy hogy azt tullepi, ezért a jelen rendelet szerint felel. Tilos a termelőnek a termés zár alá vett részét annak a törvényhatóságnak a területéről, a hol a gazdasága van, elszállítani. Más törvényhatósági területen levő gazdaságába azonban terményeit a termelő elraktározás vagy a jelen rendelet szerint megengedett felhasználás végett hatósági engedéllyel elszállíthatja. Az 1. §. utolsó bekezdésében említett személyek a munkabér, aratórész vagy konvenció fejében kapott terményeket állandó lakásuk helyére akkor is elszállíthatják, ha ez a hely annak a törvényhatóságnak a területén kívül fekszik, a hol a termény termelt. A földmivelésügyi miniszter ott, a hol ez eddig is szokásban volt, a feltételek megállapításával engedélyt adhat arra, hogy a termelők kész terményeiket tengelyen a szomszéd törvényhatóság területére elszállíthassák abból a czélból, hogy azokat ott akár nyílt piacon, akár egyébként eladhassák olyanoknak, a kiket a jelen rendelet a termelőktől való vásárlásra feljogosít. A zár alá vétel a terményeknek végrehajtás útján való lefoglalását nem akadályozza; a lefoglalt terményeket azonban végrehajtási uton eladni csak akkor szabad, ha azoknak a közélémezés vagy a közszükséglet czéljára való megszerzése iránt a foglalástól számított harmincz nap alatt intézkedés nem történik. A foglalásról evégből a kiküldött (végrehajtó) a külön rendeletben kijelölendő hatóságot vagy szervezetet értesíteni köteles.

2. Vásárlás a vevőnek saját házi és gazdasági szükségletére.

4. §. A ki maga nem termelő, vagy a kinek saját házi és gazdasági szükségletét saját termés nem fedezi, az 1915. évi szeptember hó 15. napjáig jogosítva van, saját házi és gazdasági szükségletére annak a törvényhatóságnak a területén levő búzát, rozst, kétszerest, árpát és zabot, a hol állandó lakása vagy gazdasága van, akár elővétel, akár készáruvétel útján bármely termelőtől vásárolni. A kereskedelemügyi miniszter a földmivelésügyi miniszterrel és belügyminiszterrel egyetértve a vásárlásra megszabott határidőt egyes törvényhatóságokra nézve indokolt esetben meghosszabbíthatja. A saját házi és gazdasági szükséglet megállapításánál csak a jövő 1916. évi augusztus hó 15. napjáig terjedő időt lehet számításba venni. Házi szükséglet czimén a mezőgazdasággal vagy más östermással foglalkozó fogyasztó a jelen rendeletben említett gabonanemüekből együttvéve csak 18 kilogrammot, más fogyasztó csak 10 kilogrammot vehet fejenként és havonként számításba azon személyek után, a kik a fél háztartásában rendszerint természetbeni ellátást élveznek. Gazdasági szükséglet czimén csak a fél vállalatban alkalmazottak terménybeli járandósága és a vállalat folytatására szolgáló igavonó állatok eltartására szükséges mennyiség vehető számításba. A fél vállalatban való feldolgozásra szánt és az állathizlálásra szükséges mennyiségek a jelen §. szempontjából gazdasági szükségletnek nem tekinthetők. Az ily szükséglet beszerzésére nézve a 10. §. szabályai irányadók. A jelen §. nem vonatkozik azokra, a kiknek vásárlási jogosultságáról a 6—8. §-ok rendelkeznek. Indokolt esetben a kereskedelemügyi mi-

niszter a földmivelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve felhatalmazást adhat a törvényhatóság első tisztviselőjének arra, hogy a termelőtől való vásárlást a törvényhatóság területén hatósági vásárlási igazolványhoz köthesse és a vásárlási igazolványok kellékeit, kiállításuk és kezelésük részleteit szabályozhassa.

5. §. A saját házi vagy gazdasági szükséglet fedezésére a 4. §. alapján vásárolt vagy egyébként szerzett terményeket a szerző fél, a mennyiben azokat a családi vagy gazdasági viszonyainak változása miatt eladni kívánja, csak a 6—8. §-ok értelmében vásárlásra jogosultnak és csak a helyi közigazgatási hatóság engedelmével adhatja el.

3. Vásárlás közélémezési és egyéb közszükségleti czélokra.

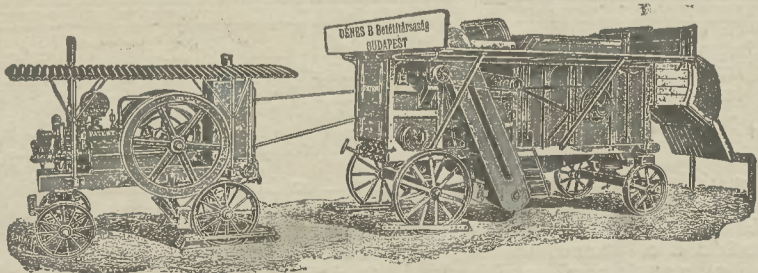
6. §. A közélémezés biztosítása czéljából a kereskedelemügyi miniszter a földmivelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve a vármegyei és a városi törvényhatóságok, rendezett tanácsu városoknak, nagyobb ipari telepeknek, közlekedési és egyéb vállalatoknak, fogyasztási szövetkezeteknek, menhelyeknek, internátusoknak, kórházaknak, gyógy-, büntető- és javítónevelő és egyéb közintézeteknek megengedheti, hogy a földmivelésügyi miniszter által megjelölt törvényhatóság, járás, rendezett tanácsu város vagy község területén az 1915. évi szeptember hó 15. napjáig, illetőleg a nevezett miniszterek által egyetértve esetleg megállapítandó későbbi határnapig — akár rendes képviselői szerveik, akár megbízottak által — a termelőktől elővétel vagy készáruvétel útján az 1915. évi termésből annyi búzát, rozst, kétszerest, árpát és zabot vásárolhassanak, mint a mennyi terményre az ellátandó személyek (lakosság, alkalmazottak, szövetkezeti tagok, ápoltak, növendékek, letartóztatottak stb.) élelmezésére a jövő 1916. évi augusztus hó 15. napjáig előreláthatólag szükségük lesz. Az ilyképp fedezendő szükséglet mennyiségét a belügyminiszter állapítja meg. A vásárlás megkezdése előtt az említett engedélyt a vásárlás helyének községi előjáróságánál (városi tanácsnál) be kell mutatni. Ha törvényhatósági joggal felruházott város vagy rendezett tanácsu város kapott a jelen §. alapján vásárlásra engedelmet, a kereskedelemügyi miniszter a földmivelésügyi miniszterrel és a belügyminiszterrel egyetértve a város lakóinak a 4. §. on alapuló vásárlási jogosultságát kizárhatja vagy korlátozhatja.

7. §. A földmivelésügyi miniszter gazdasági egyesületeknek megengedheti, hogy az általa megjelölt területen saját tagjaik részére megbízás alapján közvetlenül a termelőtől vetőmagot vásárolhassanak.

8. §. Azoknak a gabonamennyiségeknek beszerzéséről, a melyekre közérdekből vagy kivételes czélokra egyébként szükség van, a kereskedelemügyi miniszter gondoskodik. A szükséges gabonamennyiségek megvásárlásával és szállításával elsősorban nyilvános számadásra kötelezett oly társaságot lehet megbízni, a mely nyereszkedés kizárásával a jelzett czélra alakul. A társaság alapszabályainak és módosításuknak érvényességéhez a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása szükséges. Az alapszabályok a kereskedelmi törvény (1875. évi XXXVII. t.-cz.) rendelkezéseitől eltérhetnek. Az említett megbízást a kereskedelemügyi miniszter csak abban az esetben adja meg, ha 1. a társaságnak az állam, törvényhatóságok, rendezett tanácsu városok, szövetkezetek, gazdák, mezőgazdasági vállalatok, gabonakereskedők, gabonakereskedéssel iparszerűen foglalkozó vállalatok, malom- és más iparvállalatok a részvényesei; 2. az

!! Legolcsóbb üzem !!

Nyersbenzolmotoros cséplőkészletek

bámulatosan egyszerű szerkezet legmesszebbmenő garancia! Sok száz referenzia!

Aratógépek, kombinált fűkaszálók, lógereblyék, szalmaprések és kazalozók, eredeti K. S. K. függélyes kövü darálómalmok.

Összes gazdasági gépek a legjobb minőségben, legolcsóbb árban!

Motorjainkhoz nyersbenzolt á 55 kor. szállítunk.

DÉNES B. Betétitársaság BUDAPEST, VI. kerület, Vilmos-császár-ut 61/g. sz.

alaptökének a felét az állam maga jegyzi; 3. a társaság alapszabályai kimondják, hogy az igazgatóság elnökét és tagjait a miniszterium nevezi ki; 4. a társaság kötelezi magát, hogy azoknak a termelőknek, a kiknek termését egészben vagy részben a maga részére jogügylettel lekötötte, kívánságukra a miniszterium által megállapítandó keretben és módzatok mellett kölcsönt és előleget nyújt olyképpen, hogy a kölcsönök és előlegek kamatlába legfeljebb $1\frac{1}{2}\%$ -kal haladja meg az Osztrák-Magyar Bank mindenkori váltóleszámitolási kamatlábát; 5. a társaság alapítási tervezete és alapszabályai kimondják, hogy a társaság a jelen rendelet hatályának tartamára alakul és e hatály megszűntével a miniszterium rendeletével megállapítandó időn belül felszámolni tartozik; 6. a társaság alapítási tervezete és alapszabályai kimondják, hogy: a) az évi osztalék a befizetett részvénytőke 5%-át nem haladhatja meg; b) a felszámolás befejeztével a társaság terheinek fedezése és a befizetett alaptökének visszafizetése, valamint a befizetett alaptőkeösszeg után a tényleges befizetésektől a visszafizetésig folyó — a kifizetett osztalékok által nem fedezett — évi 5% kamatoknak megtérítése után fennmaradó felesleg a miniszterium által megjelölendő közczélokra lesz fordítandó. A társaság a magyar szent korona országainak egész területén vásárolhat.

9. §. A kormány gondoskodni fog arról, hogy a termelőnek az a forgalomraképes minőségű saját termésű készlete, a melyet a termelő annak, a ki a közérdekből vagy kivitelre szükséges gabonamennyiségeknek a kereskedelemügyi miniszter részére való beszerzésével a 8. §. értelmében meg van bízva, az 1915. évi szeptember hó 15. napjáig felajánlott, de a mely tőle meg nem vétetvén, nála raktáron van, megvételessék és a kormány által meghatározandó időpontban tényleg átvételessék.

10. §. Azt, hogy ipari szeszfőzésre és malátagyártásra, valamint más ipari feldolgozásra és mezőgazdasággal kapcsolatban nem levő állattartásra az 1915. évi termésből mily mennyiségeket lehet vásárolni és feldolgozni, külön rendelet fogja megállapítani.

4. Vételár.

11. §. A jelen rendelet alapján eladott terményekért nem köthető ki magasabb vételár annál, a mely a szállítás (vasutra vagy hajóra feladás) idejében érvényben álló hatóságilag megállapított legmagasabb árnak a termények minősége szerint megfelel. Ezzel ellenkező megállapodás az ártöbblet tekintetében hatálytalan. A 6. §. szerint vásárlásra jogosultak és a 8. §. szerint megbízott az általuk vásárolt termények továbbeladásánál azokat az árakat számíthatják fel, a melyeket a kereskedelemügyi miniszter hagy jóvá, még pedig a 6. §. esetében a belügyminiszterrel egyetértve.

5. Az ügyletek hatálya. Büntető rendelkezések.

12. §. A jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül kötött ügylet teljesítését a vevő nem követelheti és az ügyletből a netalán adott előleg visszafizetésén felül egyéb jogot sem érvényesíthet. A jelen rendelet értelmében vásárlásra jogosulttal kötött ügyletet az eladó a kikötött feltételeknek megfelelően pontosan köteles teljesíteni és e végből a vevő a közigazgatási hatóságnak segélyét is igénybe veheti. Ha az eladó olyan terményeket, a melyeket a jelen rendelet szerint vásárlásra jogosultnak érvényesen eladott, a szerződésnek megfelelően a vevőnek át nem adja, azokat a hatóság nála a közlélezés és a közszükséglet céljára olyan áron veheti igénybe, a mely az eladót a vevővel kötött szerződés értelmében a jelen rendelet szerint megilleti.

13. §. Kihágást követ el és az 1912: LXIII. t.-cz. 15. §. ának második bekezdésében megjelölt közigazgatási hatóság által az 1914: L. t.-

cz. 9. §-a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő: 1. az a termelő, a ki az 1915. évi terméséből búzát, rozst, kétszerest, árpat vagy zabot olyan részére idegenit el, a kiről tudja, hogy a jelen rendelet szerint vásárlási jogosultsága nincsen vagy hogy azt tullepi, valamint az a termelő, a ki e terményeivel a 2. vagy a 3. §. ellenére más módon rendelkezik; ugyaszintén az, a ki a termelőtől a 4. §. alapján vásárolt terményeket az 5. §. ellenére másnak, mint a 6—8. §. ok értelmében vásárlásra jogosultnak adja el; 2. a ki a termelőtől az 1915. évi terméséből búzát, rozst, kétszerest, árpat vagy zabot vétel útján vagy más jogügylettel a jelen rendelet ellenére vásárlási jogosultság nélkül vagy annak tullepésével szerez; 3. a ki olyan ügyletet közzvetit, a melyről tudja, hogy a jelen rendelet rendelkezéseibe ütközik. A jelen rendelet ellenére szerzett készletekre nézve a rendőri büntető eljárás során a törvény értelmében elközbzásnak van helye. A jelen rendelet ellenére történt gabonabeszerzések hatóságilag nyomoztatni fognak és azokat a hatóságnál bárki feljelentheti. A rendőri büntető eljárás során elközbzandó készlet értékének egyötöde a feljelentőt illeti; többi része a felmerült költségeknek levonásával a rokkant katonák segélyalapja javára fordítatik. Horvát-Szlavonországokban e kihágások miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

6. Záró rendelkezések.

14. §. A vámkülföldről behozott buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletek forgalombahozatalára és a behozott készletek elárusítására a kereskedelemügyi miniszter esetről-esetre külön ad engedélyt és ezen engedélyben szabályozza a behozott buza-, rozs-, kétszeres-, árpa- és zabkészletek forgalombahozatalára vonatkozó feltételeket.

15. §. A jövőbeli mezőgazdasági termésből várt egyes terményekre előleg nyújtásáról 1915. évi május hó 20. napján 1761/1915. M. E. szám alatt kiadott rendelet érintetlenül marad. A jövőbeli termés adásvételének tilalmáról és érvénytelenségéről 1915. évi április hó 8. napján 1198/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletben foglalt rendelkezések annyiban, a mennyiben a jelen rendelettel nem ellenkeznek, továbbra is érvényben maradnak.

16. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya, a mennyiben ez a rendelet a magyar szent korona országainak egész területén hatályos törvényben szabályozott jogviszonyokra vonatkozik, Horvát-Szlavonországokra is kiterjed. A Horvát-Szlavonországokra kiterjedő rendelkezéseket, a mennyiben végrehajtásuk nem a központi kormányt illeti, ott a bán hajtja végre. Budapest, 1915. évi junius hó 16. napján.

II.

Felhívás a Haditermény-Részvénytársaság részvényeinek jegyzésére.

1. Alapítási tervezet.

A magyar királyi kormány „mint alapító” részvénytársaságot alapít a következő módozatok mellett: 1. A vállalat tárgya: mezőgazdasági terményeknek vagy ilyenekből „akár a társaság által, akár mások által” előállított gyártmányoknak a magyar királyi kormánnyal létesítendő megállapodások szerint az alakulás idejében folyó háború folytán közérdekből szükségessé váló beszerzése, tárolása és forgalombahozatala. A társaság mindennemű ügyleteket és vállalkozásokat létesíthet, a melyek az említett czélok előmozdítani hivatvák. 2. A társaság a magyar kir. miniszterium 2072/1915. M. E. számú rendelete hatályának tartamára alakul és e hatály megszűntével a miniszterium rendeletével megállapítandó időn belül felszámolni tartozik. 3. Az alaptőke 20,000.000 (husz millió) koronát tesz ki és 2000 (kettőezer) darab egyenként

10.000 (tizezer) korona névértékű részvényre oszlik. A részvényekre az aláírással egyidejűleg a névérték 30 százaléka, azaz részvényenként háromezer korona készpénzben befizetendő. Ezen befizetés Budapesten a Magyar kir. postatakarékpénztárnál eszközözendő. 4. Az igazgatóság elnökét és tagjait a miniszterium nevezi ki. 5. Kikötöttek és az alapszabályokba felveendőek lesznek a következő határozmányok: a) Az évi osztalék a befizetett részvénytőke öt százalékát nem haladhatja meg. b) A felszámolás befejeztével a társaság terheinek fedezése és a befizetett alaptökének visszafizetése, valamint a befizetett alaptőkeösszeg után a tényleges befizetésekből a visszafizetésig folyó — a kifizetett osztalékok által nem fedezett — évi öt százalékos kamatoknak megtérítése után fennmaradó felesleg a miniszterium által megjelölendő közczélokra lesz fordítandó. 6. Az aláírás zárídeje 1915 junius 24. napjának délutáni 1 órája. 7. Tuljegyzés esetére az alapító fentartja magának az egyes részvényjegyzéseknek saját belátásához képest való leszállítását vagy visszautasítását. 8. A részvényaláírók tudomásul veszik, hogy az alakuló közgyűlés 1915. évi junius 26-ikán déli 12 órakor Budapesten a magyar királyi kereskedelemügyi miniszteriumban fog megtartatni. Budapest, 1915. évi junius hó 16. napján. Az alapító gyanánt eljáró magyar királyi kormány nevében: gróf Tisza István s. k. magy. kir. miniszterelnök.

2. Aláírási felhívás.

Vonatkozással a magyar kir. miniszterium 2072/1915. M. E. számú rendeletére és a fenti alapítási tervezetre a következő aláírási felhívás bocsátatik ki: Az alapítási tervezetben körülírt részvénytársaság alaptökének felét az állam fogja jegyezni. Az alaptőke másik felére aláírás nyitattik, melyben résztvehetnek: törvényhatóságok, rendezett tanácsu városok, szövetkezetek, gazdák, mezőgazdasági vállalatok, gabonakereskedők, gabonakereskedéssel iparszerűen foglalkozó vállalatok, malom és más ipari vállalatok. A részvényaláírás 1915 junius 21-től bezárólag 1915 junius 24-ig naponként délelőtti 9 órától délután 1 óráig eszközölhető Budapesten, a m. kir. postatakarékpénztárnál (V., Hold-utca 4.) Az aláírt részvények névértékének a részvényaláírással egyidejűleg készpénzben befizetendő harmincz százalékáról a m. kir. postatakarékpénztár elismervényt fog kiszolgáltatni. Az alapítási tervezet 7. pontjában fentartott leszállítás, illetve visszautasítás jogának gyakorlásáról a kormány az alakuló közgyűlésen fog nyilatkozni. A részvényjegyzés leszállítása vagy visszautasítása folytán tárgytalanná váló befizetések a m. kir. postatakarékpénztár által 1915 junius 28-tól kezdve kamatmentesen fognak visszafizettetni. Budapest, 1915. évi junius hó 16. napján.

III.

A m. kir. miniszteriumnak 2071/1905. M. E. számú rendelete a vámörölmalmok tekintetében az 113/1915. M. E. számú rendeletben megállapított rendelkezések hatályon kívül helyezéséről.

1. §. A közfogyasztásra szánt buza-, rozs-, árpa- és tengeriliszt előállításának és forgalombahozatalának szabályozásáról 1113/1915. M. E. szám alatt kiadott rendeletnek 10. §-ában a vámörölmalmok tekintetében megállapított rendelkezések hatályon kívül helyeztetnek. Ehhez képest a vámörölmalmok ezentul búzát és rozst szabadon örölhetnek és az öröltet fél nem köteles árpat vagy tengerit örlés végett egyidejűleg magával hozni, vagy a vámörölmalomtól beszerezni.

2. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe s hatálya a magyar szent korona országainak egész területére kiterjed. Budapest, 1915 junius hó 16. napján.

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, a hol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a

„Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX., Közraktár-utca 34. sz.

A „Hangya” kötelékében az 1914. év végén 1278 fogyasztási szövetkezet működött, a melyek alap- és tartaléktőkéje 11 millió koronára rug, évi forgalmuk pedig meghaladja a 60 millió koronát. **Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági szervezkedés s a termelés fejlesztése. Az értékesítés kedvezőbbé tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.**

A
„HANGYA”

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

<p>A „GAZDASÁGI LAPOK“ INGYEN MELLÉKLETE.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz. A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők. Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.</p>	<p>Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok“ nélkül: Egész évre 10 kor. Fél „ 5 „</p>
---	---	---

TELEFON: József 40—66.

Az a lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás joga fentartva.

TARTALOM.

	Lap
Lovak takarmányozása az orosz földön levő lögyüjtőállomáson. — Náray Antal	103
Kérdések és feleletek	104
Kérdések: Tojásszorulás. F. F.	104
Feleletek: Vajszerződés. K. — Ráccsal elzárt méhfészkek. Balogh Bálint	104
Kisebbségi közlemények	104
Hírek	105

sulyra, 1·8 kg. szárazanyagra, 100 gramm igazi fehérjére s 0·92 kg. keményítőértékre.

Háború kezdetén, augusztus, szeptember, október hónapokban a takarmányozás előírászerűen történvén, 600 kg. élősulyra, az alábbi takarmányadatot, mely táblázatszerűleg tünteti föl szükségletet és az adott mennyiség különbözetét:

		sz. a.	i. f.	k. é.
7·5	kg. zab s ebben volt	6·45	5·40	4·47
3	„ közép. széna „	2·55	0·96	0·71
Összesen		9·06	6·36	5·18
Szükséglet volt		10·80	6·00	5·52
Különbözet		-1·80	+0·36	-0·34

A második csoportba a középnehéz háts- és ígásllovak tartozván 400 kgr. átlagos élősulyal, ezek takarmányozása az alanti mennyiséggel történt:

		sz. a.	i. f.	k. é.
6	kg. zab s ebben volt	5·16	4·32	3·58
3	„ közép. széna „	2·55	0·96	0·71
Összesen		7·71	5·28	4·29
Szükséglet volt		7·02	4·00	3·68
Különbözet		+0·51	+1·28	+0·61

A harmadik csoportot, a 250 kgr. átlagos élősúlyt mutató máháslovak képviselik, melyek takarmányozása az alábbi részletezés szerint történt:

		sz. a.	i. f.	k. é.
4	kg. zab s ebben volt	3·44	2·88	2·38
3	„ közép. széna „	2·55	0·96	0·71
Összesen		5·99	3·84	3·09
Szükséges volt		4·50	2·50	2·30
Különbözet		+1·49	+1·34	+0·79

Ha az előbbi számításokat figyeljük, az első csoportnál szárazanyagkülönbötet látunk, a mely hiányt az állat, az alája szórt alomszalmából pótolta, mit minden szakember nyomban megfigyelhetett akkor, a mikor az istállókba lépett s az állatokat almot enni látta, sokszor oly annyira, hogy alatta szalma alig-alig akad. Különösen észrevehető volt a nem katonállományban tartott, hanem a vállalkozógazdáknál volt tartaléklovak, valamint az ujonnan vásárolt, besorozott lovaknál, melyek otthon szükségletüket amugy is nagyobb mennyiségű szárazanyagban vették föl s a fenti adagolásnál ezt megkapni nem tudták.

Többi csoportoknál majdnem bő takarmányozás állapítható meg, mit az állatok gyors feljavulásából, valamint jó kondícióban levő lovak hizásából érzékelt tudtunk.

Miképpen távolodtunk el beszerzési forrásoktól, olyképpen mutatkozott szükség a takarmány beszerzésében, illetőleg pótlásában s ezért takarékoskodni kellett a lehetőség határain belül, vigyázva arra, hogy lóállományunk kondícióban tartása ne szenvedjen, hogy ezzel majdan munkaképességét el ne veszítse, avagy csökkentse.

Eme időszak november, december és január hónapokra esik, mikor is a lovak takarmányozása az alanti adagolással iratott elő.

II.

Az első csoportnál: (600 kgr.)

		sz. a.	i. f.	k. é.
6	kg. zab s ebben volt	5·16	4·32	3·58
5	„ közép. szénát volt	2·55	0·96	0·71
Összesen		7·71	5·28	4·29
Szükséges volt		10·80	6·00	5·52
Különbözet		-3·09	-0·72	-1·23

A második csoportnál: (400 kgr.)

		sz. a.	i. f.	k. é.
4	kg. zab s ebben volt	3·44	2·88	2·38
3	„ közép. szénát volt	2·55	0·96	0·71
Összesen		5·99	3·84	3·09
Szükséges volt		7·71	4·00	3·68
Különbözet		-1·72	-0·16	-0·59

A harmadik csoportnál: (250 kgr.)

		sz. a.	i. f.	k. é.
3	kg. zab s ebben volt	2·58	2·16	2·79
3	„ közép. szénát volt	2·55	0·96	0·71
Összesen		5·13	3·12	3·50
Szükséglet volt		4·50	2·50	2·30
Különbözet		+0·63	+0·62	+1·20

Eme adagolásnál szükségletüket az első két csoportban levő lovak nem kapták meg, ellenben a harmadik csoport ugy szárazanyag, mint fehérje, mint keményítőérték, szükségletükön felül takarmányoztattak.

Az első két csoport szárazanyagszükséglete pótoltatott ismét az aladott alomszalmában, amely többször árpa, illetve zabszalmából állott s előírászerűleg minden állatra 3 kilogramnyi mennyiségben adatott. Ezt annál könnyebben tehettük, mert alomszalmát a környékbeli birtokosoktól szereztük be s így törekedtünk mindannyiszor arra, hogy lehetőleg az takarmányszalma legyen. Hogyha a takarmányszalmában talált szárazanyag, fehérjemennyiség és keményítőértékét is számítjuk, ugy megállapíthatjuk azt, hogy a hiány bőven pótolva volt azzal a szalmával, melyet az állatok maguk alul fogyasztottak el.

Február hónapban még távolabb kerülvén a közlekedési vonaltól, az állatok takarmányozása még nagyobb nehézségbe ütközött s most, miután kellő mennyiségű széna, zab nem állott rendelkezésünkre, közelben levő szesz, illetőleg sörgyár nyersterményeit vettük igénybe lovaink takarmányozására. Ilyen volt a maláta, burgonya. Élelmezőállomásainkról buzakorpát, tengerit szereztünk be. Ezzel zab és szénaadagjainkat legszűkebbre szorítottuk le. Ugy a tengerit, mint a malátát állomáshelyünkön talált darálóval daráltattuk, míg a burgonyát üres benzines hordók egyik fenekének megnyitása után, mint háborus burgonyagőzölökben főztük meg mesés eredménnyel. Szalmát az itt talált szecskaavágókkal vágunk fel, melyet majd dinamó, majd járgány tartott mozgásban. Tengeridarát, malátát, buzakorpát, főtt burgonyát, szalmaszecskát vízzel előre összekeverve készletben tartottuk, de már nem csoportonként szétosztva, hanem az adagot állományunk átlagos élősúlyára számítottuk ki s ily átlagul 400 kgr. élősúly esett. A zabot és a szénát három részre elosztva külön-külön adagoltattuk reggel, délben és este. Természetesen adagjaink összeállításánál a lehető legnagyobb takarékoság tartatott szemelőtt, figyelembe véve a mindenkori készletet.

Hogyha fenti rendelkezésre álló takarmány adagját összeállítjuk, ugy az alanti táblázatban látjuk annak mennyiségét és tápanyagtartalmát.

III.

Átlagban 400 kgr. élősulyra adtunk:

		sz. a.	i. f.	k. é.
1	kg. zabot s ebben volt	0·86	0·72	0·59
1	„ tengeri darát s ebben volt	0·87	0·66	0·81
1	„ malátát „ „	0·85	0·61	0·72
0·5	„ buzakorpát „ „	0·43	0·45	0·21
2	„ főtt burgonyát „ „	0·50	0·02	0·19
1	„ árpaszalmaszecskát „ „	0·85	0·07	0·22
2	„ közép. szénát „ „	1·70	0·64	0·46
Összesen		6·06	3·17	3·20
Szükséglet volt		7·71	4·00	3·68
Különbözet		-1·65	-0·83	-0·48

Április hóban takarmányunk ismét változást szenvedett, mert requirált malátánk elfogyott. E helyett azután szárított répaszeletet kaptunk s így sikerült adagolásunkat a szükségletnek megfelelőleg hozzávetőleg összeállítani. Állományunk átlag sulya jelen esetben is 400 kgr. volt, erre számított adagolásunk egy állatra alant látható.

IV.

Átlagban 400 kgr. élő sulyra adtunk:

		sz. a.	i. f.	k. é.
1	kg. zabot s ebben volt	0·86	0·72	0·60
1	„ tengeridarát s ebben volt	0·87	0·66	0·81
1	„ sz. répaszeletet „ „	0·88	0·36	0·51
0·5	„ buzakorpát „ „	0·86	0·91	0·42
2	„ főtt krumplit „ „	0·25	0·32	0·23
2	„ közép. szénát „ „	1·70	0·64	0·46
2	„ buzaszalmát „ „	1·70	0·08	0·20
Összesen		7·12	3·59	3·23
Szükséges volt		7·71	4·00	3·68
Különbözet		-0·59	-0·41	-0·35

Lovak takarmányozása az orosz földön levő lögyüjtőállomáson.

Irta: Náray Andor gazd. akad. tanár, tart. állatorvos.

Ha valami nélkülözhetetlen modern háboruban, ugy a különböző hadiszolgálatot teljesítő lo az az. Ennek kondícióban való tartása a hadvezetőség egyik fontos feladata. Nagy értéket képviselvéen, szükséges, hogy a sebesült lovak gyógykezeltessenek, a lecsigázott lovak följavíttassanak, a hadi szolgálatra alkalmatlan lovakat, mint terhet, tovább a hadsereg ne hordja, kiustráltassanak, értékesíttessenek, vagy ha ezek arra már alkalmatlanok, kiirtassanak.

Eme rövid ismertetés már magában foglalja, hogy a lögyüjtőállomás vezetője bizalmi férfi, kinek olyan személyzettel kell körülvennie magát, kik eme nehéz feladatban tanácsadói, segítő társai lehetnek.

A lovak takarmányozása nem könnyű dolog eme állomáson, mert hiszen folyton meglehetősen egyforma távolságban mozog a rajvonallal s bizony a nagy ló mennyiség takarmányszükséglete (hinterlandból) nehezen pótolható, vagy a takarmány nem kellő mennyiségben szerezhető be s így a parancsnok s annak szakemberei ügyessége tudja ezt pótolni a háborus területen talált, lovakkal etethető takarmányneműekkel.

A hadsereg lóállománya három csoportra osztható. Az első az igen nehéz, a másodikat középnyagy, a harmadikat kicsi lovak képezik. Az elsőnek átlag sulya 600, a másodiké 400, a harmadiké 250 kilogrammra tehető. Eme élősúly föntartására és normális katonai szolgálat teljesítésére már békeidőben megvannak azok a szabványok, melyek keretén belül a takarmányozás megejthető, illetve engedélyezhető. Hogy miképpen illeszthető ez a tudomány mai állásával össze azt talán legjobban megfigyelhetjük, ha a békeidő takarmányszabványait Kellner keményítő értékében juttatjuk kifejezésre.

Tehát, ha az első esetben említett élősúly lovakat Kellner szabványai szerint takarmányozzuk, a normális téteményképességet véve alapul békeidőben, ugy szükség van 100 kg. élő-

Hozzávetőleges pontossággal jelen alkalommal az adagolás a szükségletnek megfelel. Május hónap rendelkezésre álló takarmányunk ismét változást szenved, mert a szárított répaszeletet pótolja közben rendelkezésünkre bocsájtott búkkönydara és árpadara. Ezeknek beillesztésével, miután állatállományunk átlagos élő súlya az előbbivel ugyanaz maradt, az adagolás alant látható.

V.

400 kgr. élő súlyra adagoltunk:

	sz. a.	i. f.	k. é.
0,5 kgr. búkkönydarát s ebben volt	0,43	0,84	0,34
1 „ árpadarát „ „	0,84	0,60	0,72
1 „ buzakorpát „ „	0,86	0,90	0,42
1 „ zabot „ „	1,72	1,44	1,20
5 „ főtt krumplit „ „	0,62	0,80	0,57
2 „ közép. szénát „ „	1,70	0,64	0,46
1,5 „ buzaszalmát „ „	1,27	0,06	0,15
Összesen	7,44	5,28	3,86
Szükséglet volt	7,71	4,00	3,68
Különbözet	-0,27	+1,28	+0,16

Hozzávetőlegesen takarmányadagolásunk jó, a hiányzó fehérjeszáranyag ismét az alomszalmából pótolatik, melyet helyettesítünk a közelben felfedezett s ingyen kapható fűrészpórral, mit kitűnő alomanyagának találunk.

A takarmányozás sorrendje, míg az első és a második adagolásokat eszközöltük, az volt, hogy reggel 5, délelőtt 11, délután 5 órakor abrakoltunk s utána 1—1 kilogrammnyi szénát etettünk. Itatás reggel hétkor, délután háromkor és este nyolc órakor történt. Az itatást kezdetben háziilag készített itató-pitlikben eszközöltük.

Később, mikor a takarmány szecsakával kevertetett össze, az etetés reggel öt órakor, délelőtt tízenegy órakor, délután hat órakor történt. Reggel zab és széna adatott, délben és este burgonya, különböző dara- és szecsakeverék, míg este az előbb említetthez a napi szénaadag fele csatoltatott a páczolt keverék elfogyasztása után. A páczoláshoz másfél méter széles, két és fél méter hosszú, nyolcvan centiméter magas ládákat készítettünk 100—100 darab lóra számítva ezt. Az itatás itt is reggel hét órakor, délután három órakor, este félnyolc órakor történt.

Takarmányozás keresztülvitele nem könnyű dolog eme lógyűjtő-állomáson, hol a létszám kétezer körül mozog. Egy-egy ápolószemélyzetre öt, usque hat ló esik. Ennek ellátása, kezelése meglehetősen munkát ad s meglehetősen sok embert, állatot köt le ezen állományhoz a takarmányszállítás különböző távolságokból.

A gazdasági ismeretek tökéletes bírása, a gyakorlati talpraesettség nélkülözhetetlensége, a gyors helyzet mérlegelés mind ama tulajdonságoknak, mellyel ezt vezető, kormányzó egyéneknek birniuk kell.

Ezeket a tulajdonságokat bírják az állomás parancsnoka báró Schell Ferenc pestmegyei nagybirtokos, szolgálatonkívüli huszárcapitány s ennek kis gazdája Halász Miklós gazd. akad. tanár stb. Nekik köszönhető, hogy a mikor stratégiai s egyéb okokból kellő mennyiségű és minőségű takarmány nem érkezett meg kellő időben, akkor is megkapták az állatok tápanyagszükségletüket az ad hoc talált s a lovakkal takarékosan és okszerűen feltakarmányozható s requirálható egyéb takarmányokkal.

Szükség törvényt bont, mondja a közmondás, ez a szükség gyakran előáll a háboruban, de mondjuk elemi csapások következtében béke időben otthon is s ha ilyenkor a gazda ismeretekkel nem rendelkezik, bizony nem igen tudja a törvénybontást a szükségnek, a célnak megfelelő eszközökkel végrehajtani.

Feldpost No 41. 1915 május hó 22-én.

Kérdések és feleletek.

Kérdés: Tojásszorulás.

Van egy kedves kis tyukom, mely igen nehezen tojik, látszik hogy erőlködik, míg végre többszöri próbálgatás után kitojja a tojást. Mit tehetek ezen baj ellen? A fiatal tyukot sajnálom még ma levágni.

F. F.

Felelet. A vajszerződés ezimű kérdésre.

Ha a tej olyan kevés, hogy azt haszonnal feldolgozni nem lehet, akkor a tejszövetkezetek működésüket ideiglenesen be szokták szüntetni, a nélkül, hogy feloszlának. A viszonyok jobbra fordultával azután működésüket ismét újra kezdhetik. A feloszlásra tehát semmi szükség sincs.

A mi a vajpör kérdését illeti, ebben csak az illetékes bíró van hivatva dönteni, annak véleményétől és felfogásától függ ezen kérdés mikénti elintézése.

A jelen esetben azonban a per sorsa benne van az önök »világos« szerződésében. Mert ha az úgy van megfogalmazva, mint a hogy állították, akkor ezen pert nehéz lesz elveszíteni. Önök, mint mondják, szerződésileg csak azt a vajat adták el, a mit saját helységükben eladni nem tudnak. Eladták tehát a megmaradt vajukat. Mivel pedig ez idő szerint ilyen megmaradt vajuk nincs, azért nincs mit átadni s annak a vevőnek pedig, a ki csak az ilyen megmaradt vajakra szerződött, annak ez esetben nincs mit követelni.

Felelet. Rácscsal elzárt méhfészek c. kérdésre.

Kérdéstevő a hibák egész sorozatát követte el méhcsaládjával. Az első rajjal mindenkor az öreg, tehát termékeny anya száll ki, a második és harmad rajokkal mindenkor terméketlen anya repül ki. Az anyakasnál a királyné akkor termékenyül meg, ha a család lemondott a további rajzásról. Mindezt ideig, míg ez meg nem történik, párzás végetti kirepüléséről szó sem lehet, mert a mint a kibujt anya elhagyná a kast, vagyis nem felelne a még bölcsőben levő anya kvákogására, a trónkövető azonnal elhagyná a bölcsőjét s a megtermékenyült anyával kemény harcra kelne. Az előadottak alapján biztosan meg lehet állapítani, hogy a kérdéses kas anyja nem termékeny még, mert kérdéstevő kasában feleselenek az anyák. Ha ugyanis az anya már termékeny volna, mint ezt a kas gazdája állítja, akkor a többi anyabölcsőket mind lerombolták volna a méhek s feleselésről szó sem lehetne. Kérdéstevő mégis elzárta az anyát rácscsal a kijárótól s ezáltal meggátolta az anyát a párzás végetti kirepüléstől. Lehet, hogy az így is keresztül erőszakolja majd magát a rácson, de vissza még a tudós tanácsadó kedvéért sem fog menni s így mégis megtörténik majd, hogy a méhcsalád lefejlődik fészkeivel a gyámlóba, a gazda tehát nem kaphatja vissza a kasát, vagy ha elviszi, anya nélkül kapja vissza.

Az egész eljárás különben is természetellenes, mert a méhcsalád mindenkor a kijáró felé törekszik fészkeivel, ebben pedig a rácscsaládályozza. Itt tehát az lett volna az egyedül helyes megoldás, hogy a kason fönt nyitott volna kijárót s úgy az alsó kijárót, mint a gyámló alján levőt be kellett volna tapasztani.

Kérdéstevőnek tehát azt tanácsolom, hogy sürgősen vegye ki a rácst, mert ha az anya nem tud rajta keresztülvergődni, párzás nélkül is megkezdja a peterakást s azokból a petékből csupa herék fognak kelni, a mi a méhcsalád biztos pusztulását vonja maga után.

Balogh Bálint.

Kisebbségi Szakközlemények.

A boszniai ló. A bosnyák ló elsőrendű málhás állat, kitűnő hegymászó, a mostani háboruban igen bevált. Sok jeles tulajdonságát a beléje került arabs ló vérenek köszönheti. A ló feje általában kicsi, száraz, szemei nagyok, lábai aprók, tömört csontuak, erőteljes háttal széles szűgygyel. Átlagos magassága 148 cm. a.

Házinyulak értékesítése háborus időben. A házi nyulakat békés időkben mindenki igyekszik dicsérni, hogy elterjedésük mentől nagyobb arányokat öltön, de e jóakarát rendszeres meddő szokott maradni, mert éppen nem könnyen értékesíthetők. Például jó magam, aki itt, a főváros közelében szintén foglalkozom a házi nyulak tenyésztésével, a multban a leggondosabban tenyésztett fajnyulakat csak igen nehezen tudtam értékesíteni és sohasem voltam képes elérni nyolc hetes nyuszkáknál a minimális

négy-öt koronás árat. Most ellenben alaposan megváltozott a helyzet. Ugyanis a háboru kitörése óta az itteni piacokon a házi nyulak igen nagy keresletnek örvendenek és szokatlanul jó, áron adhatók el. Az istállóban minden rendszer nélkül tenyésztett hathetes nyulak darabonként három koronával találnak vevőre, miglen béke idején egy koronát is nehezen adtak értük. Ezt látva, egy vasárnapon kiküldöttem a magam gondosan tenyésztett nyulaimat, melyek természetesen általános feltűnést keltettek, s meglepően jó áron keltek el, amennyiben a nyolc hetes nyuszikért darabonként hat koronát kaptam emberem. A fejlett 12-16 hónapos, továbbtenyésztésre alkalmas egyedek ellenben nem találtak vevőre, mert a piaci közönség anyagi ereje nem engedi meg, hogy ilyen példányokért 20—30 koronát fizessen. Ebből az egy kísérletemből megállapítható, hogy a városok közelében levő piacokon mostanában az egészen fiatal, hat-nyolc hetes házinyulak meglehetősen könnyen értékesíthetők, miglen a szép és tenyészképes egyedek nem találnak vevőre, lévén a 30 koronás ár olyan magas, bár egyébként jutányos összeg, amit nem mindenki fizethet meg. Szóval ezekre továbbra is a hozzáértő tenyésztők körében kell keresni a vevőket, a piaci laikusok csupán az apró fiókákat vásárlására mernek vállalkozni. De a magam részéről egyébként sem ajánlom az anyanyulak eladását, illetve a törzs tenyészállomány apasztását, mert egy-egy fejlett nőstény ivadékai révén a tél beálltaig olyan jövedelmet fog adni (tán 100—150 koronát), a minőről azelőtt tenyésztőink álmodni sem mertek.

K. Zd.

Madarak a harczi zónákban. Nehéz dolgot volna megjósolni, hogy mi lesz a madarakkal Európának azon vidékein, ahol a háboru dühöng. A madarak természeti ösztöne mindenestre rendkívül szívós és így remélhető, hogy a kártékony rovarokat pusztító énekesek, a gazdák igazi és legjobb barátai vissza fognak térni megszokott régi tartózkodási helyeikre. Sajátságos volt a háboru kezdetén — írja a Times egyik levelezője — mikor a fecskék számtalan rajokban gyűltek össze őszi költözökre egy belga majorság romjain, közvetlen a harczzóna szélén. A gyümölcsfaktól félig elrejtett belga udvarház vörös tetejével bizonyára számtalan nemzedéken át gyülekező helyül szolgált a költözőknek a fecskéknek. A háboru azonban most eltűntette a vörös tetőt, letörte a fákat és felégetett a major körül mindent. De azért a fecskék a régi megszokás alapján mégis újra itt gyűltek össze s benépesítették a romokat, ellepték a letört faágakat. A közelben vadul tombolt a véres csata és ahányszor csak egy belga üteg megszólalt, a megriadt madarak hangos csicsergéssel, szárnyaikat csapdosva emelkedtek föl a magasba és körülröpdösték a tanyát. Mit fognak csinálni ezidén a fecskék és a többi madarak a belga mezőkön és a feldúlt erdőkben? És hol talál majd helyet az árnyékok és sűrű erdőket kedvelő fülemüle? Pünkösdkor a belga sűrűségek, a Marne és Aisne vidékén elterülő erdők tele szoktak lenni fülemülékkel és a csendes májusi esteiken a Szajna ligetei is majd egész Páris faláig az ő danáiktól hangos. Bizonyára visszatértek és ha az erdők nincsenek egészen letarolva, fölkeresik a régi helyüket, fészkeket raknak s még a tűzzónában is fölnevelik fiókaikat. Szinte elképzeljük, hogy a lövészárkokban a katonák milyen áhitattal hallgatják bus danáikat, sőt tán még a lövésről is megfélemednek. A kárpátokban is sok a fülemüle — és az oroszok még sohasem hallották az éj dalosának hangját. Vajon mit regélt a kárpáti fülemülék bájos nótája a hallga tó orosz katonáknak? Bizonyára megsugta nekik a dicséletes véget, a mely azóta utólrerte őket. Angliában, ahová a háboru eddig még nem jutott el, jobb sora van a madaraknak, mint a kontinentális hadviselő országokban, bár itt is nyugtalan lehet az életük, mert a pázsis ligetek, amik más időkben egészen a madarak birodalma volt, most sátrakkal vannak tele és táborokkal népesültek be, ahol éjjel-nappal folyton járnak kelnek a csapatok és sok ezer madártojást taposnak most össze a nehéz katonacsizmák. Ha a madarak emberi értelemben okosak volnának, akkor úgy tennének, mint a turisták, akik ha kedvez kiránduló helyeiket valami okból be nem járhatják, más hely után kutatnak. De hát a madarak szívós természeti ösztöne ezt — ugy látszik — nem engedi meg. A fülemüle nyaranta csak ott dalol és ott érzi jól magát, ahol szüle-

tett — és ezért is valószínű, hogy vándor-madaraink a háboru miatt más tájakra mennének. A belga fülemülék tehát Afrikából nyárára Belgiumba térnek vissza és megpróbálják, hogy beleilleszkedjenek a megváltozott viszonyokba, csak oda nem fognak visszatérni jövőre, ahol ezidén nem fognak tudni szaporítani és fiókat nevelni. A madárvilágban a háboru hatása csak ezután lesz érezhető s jaj annak a vidéknek, a melynek a madarak hátat fordítanak. Mert ott évekig csak a káros férgek szaporodnak és fognak mindent learatni.

Az állatállomány védelme. Mutschenbacher Emil dr. az OMGE megbízásából javaslatot készített, a melynek végrehajtásával biztosítható volna az állatállomány lehető kimé- lése, nehogy a fenyegető depekoráció esetleg nagyobb mezőgazdasági baj forrásává legyen. A javaslat szerint a huszfogyasztást bizonyos napokra kellene korlátozni, főképpen pedig meg- gátolni a fejőstehenek levágását. A Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesülete is emlékirat- tot intézett a földmivelésügyi miniszterhez, a melyben kifejti, hogy komolyabb aggodalomra nem a kenyér- és szemtermés fog okot adni, ha- nem a hushiány és a depekoráció. E tekintet- ben szükséges volna megszorítóintézkedéseket tenni, hogy a huszfogyasztást csökkenték, eset- leg a kenyérutalványok mintájára behozandó husutalványrendszer útján. Mert nemcsak az ökörállományt apasztotta meg az, hogy a vágás semmi korlátozásnak nincs alávetve, hanem a borjuk és a fejőstehenek is oly nagy mértékben kerülnek a vágóhidra, hogy a már eddig beállott hiány pótlására évek lesznek szükségesek. Meg- állapítja a memorandum, hogy a magas árak következtében a gazdák ma már importált tenyészanyagjukat is eladják a mészárosoknak.

Keletporoszország lótenyésztése. A Németbirodalomban a hadsereg részére a leg- jobb lovakat Keletporoszország azon részében tenyésztették, melyet nemrég az oroszok elpusz- titottak. Az eddig megállapított veszteség közel 20,000 értékes anyakanczára tehető. A lóte- nyésztés helyreállítása céljából a hadvezetőség elhatározta, hogy a háboru után öt legfiatalabb kanczaévjáratot, melyet annak idején Kelet- poroszországból szereztek be, ismét átengedik az ottani tenyésztőknek és 4000 négyéves kan- czát már most befedeztetnek a keletporosz- országi méntelepeken.

A husellátás kérdése Németország- ban. Berlinből írják, hogy a husdrágasággal, annak okaival és az azon való segítséssel kap- csolatban a berlini mészáros ipartestület a kö- vetkező határozati javaslatot fogadta el és ter- jesztette a szövetségi tanács elé: 1. Százötven font élősulynál könnyebb sertéseknek nyilvános marhavásárokon való eladása szigoru büntetés terhe alatt tilos. 2. Az összes mezőgazdákat tör- vény által kötelezni kell arra, hogy birtokuk nagyságával arányban álló bizonyos számú ser-

tést, vagy vágómarhát hizlaljanak. Idejekorán gondoskodni kell arról, hogy az ehhez szüksé- ges takarmány biztosítható legyen. A takarmánykész- letetek pontos megállapítása által módot kell ta- lálni, hogy a takarmánydus és a takarmányban szegény vidékek között a takarmánykészletek kiegyenlítsenek. 3. Szigoru büntetés terhe alatt el kell tiltani a terhes emsék eladását. A határozati javaslat megállapítja, hogy 1914-ben egyedül a berlini vágóhídon 14,000 terhes emsét öltek le. Ha mindegyik anyasertésre csak hat malacot számítunk, akkor is 84,000 sertés pusztult el a terhes állatok levágása által. A határo- zati javaslat kimondja továbbá, hogy általában el kellene tiltani minden terhes állat vágatását. És az ez ellen vétőket szigoruan kell büntetni, miután minden állattenyésztő tudja, hogy az általa tenyésztett és a vásárra küldött állatok terhes állapotban vannak-e vagy sem.

A tőgygümőkör előfordulása Dániá- ban. Andersen C. W. közli, hogy a tőgygümö- kóros állatok száma Dániában évenként 2000— 3000 között ingadozik. A tőgygümőkóros tehe- nek teje, Andersen szerint, leginkább a benne előforduló finom pelyhekről ismerhető fel.

A besűrített soványtej, mint néptáp- lálék. Németországban is nagyon érezhető a tejhiány és tej árának folytonartó emelkedése arra indította Köln városának tanácsát, hogy nagyobb mennyiségű besűrített soványtejet sze- rezzen be a szegényebb lakosság számára. A város tanácsa május elseje óta már árusítja is a besűrített soványtejet, a mely jelentékenyen olcsóbb, mint a kondenzált tejtestej és különösen háztartási célokra igen alkalmas. A besűrített soványtej, éppen úgy, mint a besűrített tejtestej korlátlan ideig eláll, ha a fémdobozt, melyben a tej van, hűvös, sötét és száraz helyen tartják és ha ügyelnek arra, hogy a doboz meg ne sér- rüljön.

A tojáskereskedés ellenőrzése. A tojás- kereskedelemben még hiányzanak bizonyos nor- mák a különféle minőségű és fogyasztásra alkal- mas tojások megjelölésére. Ezért a heilbronni városi élelmiszervizsgálóállomás a városi üze- mek számára, a melyek nagyobb mennyiségű tojást igényelnek, a következő szállítási és át- vételi feltételeket írta elő: Főzőtojás. A főzésre használt tojást nem szabad sem chemiai, sem fizikai konzerválóeljárásoknak alávetni. Hűtő- házból kikerülő tojások konzerváltaknak tekin- tetnek. Az átvilágítással való vizsgálatnál a tojás belseje világos, egyenletes színű legyen. Zavaros, sötétebb színű vagy foltos és tarkázott belsejű tojások főzésre nem alkalmasak. A víz elpárolgása következtében létrejövő és levegőt tartalmazó térnek nem szabad egy hárommár- kásnál nagyobbak lennie. A főzőtojás héja leg- feljebb kiscokban lehet szennyezett. A tojás sulya 50 gr.-nál alacsonyabb nem lehet. Friss, ugynevezett ivótojás. Az ilyen tojást sem sza- bad konzerváló eljárásoknak alávetni, 8 napnál régiebb nem lehet és kívánatra dátumbélyeggel kell ellátni. Átvilágításkor a tojás belseje világos és egyforma színű legyen. A levegőt tartalmazó tér egymarkásnál nagyobb nem lehet. A tojás- héja teljesen tiszta legyen. A tojás sulya 50 gr.- nál kisebb nem lehet.

Napraforgó, mint baromfieleleség. A mostani baromfieleleség hiányra való tekintettel felhívjuk a közönség figyelmét arra, hogy lehe- tőleg minél több napraforgót ültessen. A napra-

forgó akárhol kinő, ápolást nem kíván és min- denféle baromfi szívesen megeszi.

Nem szabad hirlapokat külföldre kül- deni. Félhivatalosan írják: Magántelek Ausztria, Bosznia-Hercegovina és Németor- szág kivételével egyéb külföldre hirlapokat to- vábbi intézkedésig nem küldhetnek. A semleges külföldre ezentul csak a posta útján rendelt hirlapok és azok az újságok küldhetők, a melye- ket a hirlapkiadó-hivatalok közvetlenül adnak postára.

Az állati betegségek összegezése junius hó 20-án.

A betegség neve	Összesen		A mult heti állapot- hoz képest		kevesebb	
	közé- s	ndvár	közé- s	ndvár	közé- s	ndvár
Lépfene	137	130	5	6	—	—
Veszétség	356	391	—	6	—	—
Takonykór	57	62	2	2	—	—
Ragadós száj- és kö- römfájás	556	3850	85	580	—	—
Juhhimlő	3	5	1	3	—	—
Ivászervi hólyagos kiütés	28	72	—	—	3	11
Rühkór	390	791	10	—	—	60
Bivalyvész	11	13	4	4	—	—
Sertésorbáncz	53	136	28	28	—	—
Sertésvész	244	813	180	180	—	—

Vásári tudósítások.

Sovány sertésárak.
Url Rezsó bizományos, VIII., Népszínház-utca, 22. Eredeti tudósítás 1915. junius 22.

Ár élősulynban 4% engedmény.

Vészen álmént	60-100 kg. fill.	280-270
"	100-120	270-270
"	120-160	270-280
"	160-200	280-290
Vészen át nem ment	160-100	280-280
"	100-120	280-280
"	120-160	260-270
"	160-200	270-280

Budapesti vágómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. junius 24.

Főlhajtás és árak:	1915. junius 24.		
	I.	II.	V.
148 Bika	240-280	300	180-238
300 Magyar hizott ökor	260-290	296	220-259
604 Tarka hizott ökor	270-305	350	230-268
Magyar legelőmarha	220-250	—	170-218
Boszniai ökor	—	—	—
146 Magyar tehén	—	—	160-248
558 Tarka tehén	—	—	160-274
27 Bivaly	—	—	140-230
11 Növendékmárha	—	—	140-220

1789 Eladaflan 61.
 A felhajtás 2 darabbal kisebb volt a multhatinél. Irányzat és árak változatlanok.

Budapesti szurómarhavásár.
 Hivatalos jelentés. 1915. junius 22.

Főlhajtás és árak:	1915. junius 22.		
	I.	II.	V.
2486 Magyar élő borju	260-280	282-300	240-256
Magyar öltött borju	—	—	—
Galicziai borju	—	—	—
Öltött bárány párja	—	—	—
5 Rugott borju	—	—	—
Élő bárány párja	—	—	—
Öltött göbölve	—	—	—
34 Eladaflan.	—	—	—

Irányzat lanya az árakismétl. kgr.-kintf. 20-30 f.-rel osökkentek.

Vásári jelentés: Budapest, 1915. évi junius hó 24-én tartott heti lóvásárról. A vásári forgalom közép.

Jegyzetelt jobb minőségű lovakból:	Fel- hajtás	Ela- datott	Árak
hátas	18	13	300 1700
a könnyebb kocsi (júkker stb.)	90	43	410 700
e nehezebb kocsi (hintós)	70	44	680 1200
g igás kocsi (nehéz nyugoti faj)	110	46	840 2000
könnyű	82	40	330 650
II. Közép minőségű lovakból:			
e nehezebb félék (fúvaros ló stb.)	50	38	240 480
b könnyebb félék (parasztló stb.)	40	13	180 320
III. Alarendelt minőségű lovakból:	185	104	60 200
Összesen	595	341	

Székesfővárosi vágóra vásároltatott 88 darab. 2. Wien-i vágóra vásároltatott 11 drb. 3. Tulajdonjogra gyanus ló lefoglaltatott. — a Ragályos betegségre gyanus ló lefoglaltatott — 5. Takonyok miatt a gyepmesterhez küldetett — drb.

Felölös fészkerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
 Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

AKRUSTIN

szagtalan - nem gyúlékony

VÉDŐMAZOLAT GÖZKAZÁNK BELFELÜLETEIRE. MEGAKADÁLYOZZA A KAZÁNKÓ MEGKEMÉNYEDESÉT.

Jelöl minden kezántulajdonos ki kazánját le- mérni és az üzemi költségeket csökkenteni akarja alkalmazzon kizárólag

Valódi Akrustin csakis eredeti csomagolásban kapható kép- wiségi ellenőrlés minden műszaki kereskedőnél vagy közvetlen a gyárból

AKRUSTIN
LUZ EDE ÉS TÁRSA, BUDAPEST
VII. ÖRNAGY-UTCA 4.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatal- ban: Budapest, VIII., József- utca 15. szám alatt.

Név és védjegy Törvé- nyes szá- badalom.

Reitter Oszkár

nagybecskerekli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya a „PATKÁNIN”
 patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.
 I adag ára 2 korona mely elegendő körülből 120 patkány kiirtásához.
 Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.
 A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaság- ban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár fő- kapitány Patkánin gyárának vezetőse Nagybecskereken.

szőlő trágyázása.

Írta **ORDÓDY LAJOS.**
 Ára 3 korona.
 Ajánlott küldéssel 3.45 K- Utánvétellel küldve 3.65 K.
 Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlő- ket istálló- és mükereske- delmi trágyákkal úgy trá- gyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.
 Megszerezhető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában Budapest, József-utca 15.

Eredeti importált
amerikai manillazsineg,
kézi kévekötel.

Uj és egyszer használt

**ZSÁKOK,
PONYVÁK.**

**Hazai zsák-
és ponyva-
gyár és kölcsönintézet**

NAGEL ADOLF

Budapest, Arany-János-utca 10.

Sürgőnyezim: Nagela Budapest. Vidéki telefon: 104-10 és 35-92.

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI
szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hírneves füstöső-tulhevitőjével.

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett **rendszert** úgy **teljesítő-
képesség,** mint **tartósság** tekintetében **messze felülmulnak** és **lényegesen
kevesebb szénert fogyasztanak.**

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Vilmos császár-ut 51. Sürgőnyezim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21.

Legjobb minőségű impregnált szövetből készült
UJ

KÖLCSÖNPNONYVÁK

Egy idényre, azonnali szállítástól november 1-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 230.—
6×8 " " " K 115.—

Három idényre bérelve: azonnali szállítástól 1917 november 1-ig.

8×12 méteres méretben, darabonként K 390.—
6×8 " " " K 195.—

**Gabonabehordáshoz
uj nyers ponyvák**

kölcsöndija darabonként

3×4 méteres méretben, napi bér 40 fillér
4×5 " " " " 60 fillér

Összes árak helyt raktáramon értetődnek. A
kölcsöndijak a kazalponyvák odaérkezése után
azonnal előre, a behordóponyvák kölcsöndija a
ponyvák visszaküldésekor utólag fizetendő.

FENYŐ BÉLA

Megvételre:

1 db uj **8×12 méteres kazalponyva** K 520.—
1 " " **6×8** " " " K 260.—
1 " " **3×4** " **behordóponyva** K 42.—
1 " " **4×5** " " " K 70.—

azonnali készfizetés ellenében.

Fapeczkes kévekötelek

140 cm. hosszúságban 1000 darabonként K 26.—
helyt raktáramon utánvétellel.

Budapest, V., Csáky-utca 34G.

Telefon interurbán: 121-64.

Egy kirándulás tanulságai.

Junius 11-én reggel utra keltem a gyorsvo-nattal, de alig haladtunk néhány perczet, már Budaörsön 30 perczig kellett állnunk a katonavonatok miatt, no de nem zugolódtam, mert elolvashattam lapjaimat. Azután a nyitott ablakon kitekintve, a következő megfigyeléseket tettem:

Fejérmegyében elég jól néz ki minden gabona, hisz még dült búzát és megborult árpát is láttam, jelölül annak, hogy arrafelé elég eső járt s megerősödött minden növény a kánikulai hőség elviselésére. Nem igen lehet a talajmivélés ellen sem kifogást emelni, mert elég jól van a föld megmunkálva s a dolgos kezek hiánya dacára sem túl gazosak a kultúrövények. Hanem azért van némi megkritizálnivaló, és pedig első-sorban a közlekedési vonalak, már mint az államvasutak, az állami utak, községi (viczinális) és düllőutak, mert ezek valamennyien épp úgy mint tartozékaik t. i. az árkok, töltések, gyalogjárók, bevágások, anyaggyödrök, mind tele vannak virágzó gazzal, gyommal, dudvanövényvel; és míg a réten kaszálják a fűvet, addig ezeken a helyeken meghagyják régi rossz magyar szokás szerint — magnak — a gyomot, hogy aztán a szél tova szórva az érett magot, még jobban elgazosítsa nemcsak ezen tereket, hanem a szomszédos szántókat, réteket és legelőket is. Tisztelt vasutigazgatóság, államépítészeti hivatal és községi előljáróságok, kiknek fenhatósága alá tartoznak nevezett birtokrészek, talán a hazai mezőgazdaság érdekében tehetnének már annyit, hogy hivatalból végrehajthatnák ezen gazos helyek lekaszását, mielőtt még magot hoznának. Ott vannak a vasuti örök, az utkaparók, csöszök, kisbírak stb., kik mindezt elvégezhetnének, hiszen ott hol nem gyom, de jó fűféle terem le is vágják azt idejében, de a gáz — amit még korábban kellene lekaszálni — elég helytelenül ott hagyják. Fájdalom, ezen helyesnek éppen nem mondható eljárást tapasztalni az egyes gazdák földjei között elterülő mesgyék, barázdák, határdombok, stb-in is, sőt — Urambocsá! — még a réten s a mesterséges kaszálókon is meghagyják a gyomtanyákat itt a müvelt Dunántul egyik s másik községének határában! Hát a gazdasági elmaradottságunknak ezen szomorú bizonyítékaiért meddig kell még szégyenkeznünk? Mikor lesz már népünk a haladás azon első lépcsőfokán, mely ilyen otromba hibát egyszer s mindenkorra megszüntet? Ojtsuk bele már a serdülő fiukba, leányokba az észszerű mezőgazdasági tudás elemeit, hogy ha már a mostani generáció oly borzasztó elmaradottságról tesz tanúságot, legalább a jövő nemzedék gazdálkodjék rendesen. Szól ez minden megyebeli gazdának egész Magyarországon!

Hogy a legelőkön nem irtják a gyomot nálunk, az bizonyos, mert hisz a kényelemszeretet mintaképei (erre mifelénk azt mondanák Mátyás király lustái) a pásztorok levén, bizony gazok irtásával semmit sem törődnek. Csoda-e aztán ha évről-évre kevesebb lesz a takarmányszámba jöhető növény az ilyen legelőkön? De erről én már annyit s annyiszor irtam a lapokban, hogy a t. olvasó végre is megunja s el sem olvassa jeremiáidaimat. Láttam oly legelőt is, mely elég tisztességesen nézett ki, a többihez viszonyítva, de sajnos a rajta levő s elég szép számban diszáló mindenféle cserjék és bokrok alatt dusan tenyésznek a növénygazok, tehát azok is csak olyan gyomfészkek, mint akár az utak.

Elvényt fűvet nem kaszálják néhol még ma sem, mely már szalmaszerű rostos növényrészekből áll; ha nincs elég munkás, ha nem győzik a réts herések levágását, akkor az ellen szólni nem lehet, de mikor látom, hogy a még meg sem szikkadt, tehát nedves talaju kukoriczát, burgonyát, répát és más kapást kapálják, pedig azzal még várniok lehetne 1-2 napig, akkor sem késnének el. Bizony a rendes munkabeosztás sok helyt hiányzik s az agrikulturában annyira előhaladott németek nem igen épületes dolgokat látnak, ha kitekintenek a fülke ablakából.

Néhány ugartáblát is láttam, inkább a többi megyében, mint Fejérben, már mint Komárom, Győr, Moson. Ezeket jogosan a parlag név illeti meg, mert ezideig csak egy gyenge szántást kaptak — nem hármát-négyet, mint kellett volna — azért aztán van is rajtuk térdig érő gyom, mely már szinte magba kezd menni. Ily viszonyok között tengődtek ezek a gazdaságok 70 év előtt is, midőn Petőfi verse megszületett,

mely ilyenképpen örököltette meg a rossz gazdálkodást:

»De a szántóföld szépen virit,
Termi bőven a pipacsnak mindenféle nemeit»
Bizony ott vagyunk ma is némely dologban, hol öregapáink voltak a múlt század első felében. Alig haladtunk a korral. Mert talán csak nem lehet haladásnak minősíteni azt, hogy a majdnem élő csontváznak beillő tarkaszőrű szarvasmarha legel ott, kol gyermekkoromban még szürke vagy fehérgabonákkal marhátlítottam.

Tovarobog a vonat, a bányák turulmadár kiterjesztett szárnyai messziről látszanak. Az ipari munkásság egy pár terjedelmes telepe egyszer kissé örvendezőbb vonást huz barázdolt arczomra. A nagy portlandcement gyár meg a tatai szénbányák élénksége kellemesen hatnak az elkedvetlenedni kezdő gazdai kedélyre. De ez a jó hatás nem tart sokáig. A terméskilátások errefelé rosszabbodnak és kivált Tata-Tóvárostól Moson-Magyaróvár állomásig nem mondhatók még közepesnek sem. »Ritka buza, ritka árpa, ritka roz« mint a nóta mondja, de ritka itt a zab is.

Olyan nyomorúságos veteményeket láttam, hogy bizony okosabban tette volna gazdájuk, ha kiszántotta volna s mást vet a földjébe, de nyilván bevonult s télen át a fagy, rovar- és egérkár az amugy is ritkán kelt (mert rossz csirázóképességü magból származott) őszi gabonákat megtizedelte. A természet azonban nem igen türi a foltokat és a folytonossági hiányokat iparkodik elpalástolni azzal, hogy mindenféle széthordta gazmaggal beveteményezi. Így aztán a vadzab és vadmuhar mellett a szinte nem szelid repce és mustár, a buzavirág, konkoly, szarkaláb, aczat és egyéb gyomnövény tarka-barka társasága között alig látszik ki az elcsenevészett néhány szál kenyérgabona. Persze gyomlálásról szó sem volt. Permetezés általi gazirtásrólpedig még hirt sem hallottak errefelé. De mennyire elhatalmasodott néhol a gaz, annak tanulóbizonyossága az a tábla kukorica, melyben a kapások alig bírnak haladni, mert a gyom közül csak keservesen tudják kiválogatni a tengeri töveket s most a tikkasztó esőnélküli hőségben, mikor magában is 30°C-t mutat a higanyoszlop, bizony lankadtan konyul le a kukorica, mert habár tápanyagának elrablólítól fosztattott meg, de azok hüvösen tartották tövét, míg most a napugár közvetlen pörköli azt. Itt imádkoznak esőért, hiszen a homokos s sok helyt még kavicsos altalajjal is megáldott, földeknek több csapadék kellene, de itt bizony alig 7 m/m volt az összes 3 hét óta. Szürkül is a roz s ha nem jön rá az eső, egy-két nap alatt megsül egészen, pedig szeme is alig van. A buza néhol arasztos csak, de mikor az aszfaltba majd beleragad cipőnk, mikor a vasutállomás kátránylemezes fedelű raktárain forrásba jön a kátrány úgy olvad s csurog le nagy fekete cseppekben s az égboltozaton a felhőnek legkisebb nyoma sincs, akkor a gazda szép reményei már dugába dőlnek. Magyaróvár állomáson nincs most más kocsí mint egy rozoga omnibusz, mert a bérkocsisok lovai is hadbavonultak, vagy úgy jártak mint az egyszerű cigány gebéje, mely akkor mult ki az árnyékvilágból, mikor már — majdnem megtanult koplalni.

A vonat fülkájében átszenvedett pokoli hőség után azonban kárpótolva éreztem magamat akkor, midőn Grabner Emil igazgató és utóbb még Tóth Lajos s. - tanár társaságában megtekinthettem a növénynemesítő intézet kísérleti telepét s láthattam azt a sok gabona és takarmánynövény-félét, melyek itt kipróbálva lesznek lelkiismeretes pontossággal.

Legelőszőr a magyar luczernát bámultam meg, mert mi laikus emberek, közönséges gazdák azt hisszük erről a növényről, hogy luczerna — az luczerna, egyik olyan mint a másik, virágja kék s magja piczi sárga vese alakú. De hogy a luczernában is van különféle fajta, van világosabb és sötétebb kék virágu, van majdnem fehér és igen sötétlila is, azt csak itt vesszük észre, hol a szemenként elültetett magról nevelt tövek egyenként lesznek kezelve, megfigyelve és a legelőketesebbek tovább tenyésztve s ezek magja majdan a gazdáknak kiadva, hogy e nemes válfajták minél kiterjedtebb mértékben terjedjenek majd el szép hazánkban. Csakhogy mint a folyton lelkesen magyarázó igazgató mondta, nem a virágot nézik ám ők, nem annak szépségét, színompáját tekintik, hanem azt, hogy melyik tő ad több hajtást és ezek melyiknél nőnek magasabbra, melyiknél kevésbé ros-

tosak, de annál inkább levélkusak, azaz több és jobb takarmányt szolgáltatnak, ilyen tövek lesznek tovább tenyésztve. Hogy pedig a rovarok ezen tövek virágait más tő virágaival ne termékenyítsék meg (melyek kevésbé értékesek) öntermékenyítést visznek véghez e virágokon t. i. az apró még ki nem nyílt minden egyes virágot kis fadarabnak — iron, foggpszikáló stb. is jó e célra — érintése által kinyitva, azok önmagukat termékenyítik meg s nem a rászálló rovarok végzik e munkát. Bizony hosszadalmas, lassu piszmogó munka ez, de csakis így lehet idegen tövek virágporától mentesen tisztán termelni az illető jeles tulajdonokkal ékeskedő kiválasztott luczernatövek magját. Egy-két év mulva oly maggal fog dicsekedhetni a növénynemesítő intézet igazgatója, mely talán még egyszer annyi és sokkal jobb minőségű takarmányt ad holdanként (ugyanazon talaj, időjárás stb. tényezők mellett) mint az eddig termelt átlagluczerna, mely voltaképpen sok különböző válfajtának keverékéből állott.

Ugyanezt a nemesítő eljárást hajtják végre a herével, batacimmel és legújában a homoki luczernával, mely hivatva van arra, hogy homokos talajon, melyen eddig a közönséges luczernával semmire sem mentek, vagy olyan lapályos földeken, hol a talajvíz magas állása miatt hamarosan kiveszett a luczerna, mégis lehessen nagyobb tömeget adó, többször használható élő takarmány növényt termelni. Ezen homoki luczerna vadon homokos talaju réteken termő tövekből gyűjtött magból neveltetett a telepen és különösen virágzatának pompás színeivel lepi meg elsősorban a szemlélőt.

Van majdnem fehér, világoskék, citrom- és narancssárga színű, de mindenféle kék és lila is — akár a közönséges luczernában — de nem hiányzik a sötét bíborpiros sem, úgy hogy majdnem bíborherének vélnéd, ha lombját nem látád és a legkülönösebbek a zöldvirágok, melyek a legvilágosabbtól a legsötétebbig menő változatokban tűnnek fel, a smaragdöld talán a legszebb közöttük, mely csak úgy ragyog a déli napfényben. Némelyik elég kellemes illatot áraszt, másik szagtalan. Ennél az újában művelés alá veendő növénynél is folyik a nemesítés, mert bizony mint afféle vad virág egyik szétterjedő, másik egyenesen a magasba nyulva, a harmadik a föld felületén akar kuszni, annyira terpeszkedik, a negyedik csak pár szárát hajt, az ötödik is keveset, a hatodik többet, a hetedik sokat és így tovább. Egyik szára puha, porhanyó, másiké kemény s némelyiken alig van levél, míg a másik csupa merő levélből áll. A legjobban megfelel a tovább tenyésztésre, mely sok virágot ad és így sok magot szolgáltat, de e mellett hosszú sok szárat hajt, melyek felfelé törekszenek fejlődni és tele vannak sűrűn levelekkel, de a mellett nem rostosak, nem fássak, hanem porhanyók, puhák, úgy hogy az állatok éppen oly szívesen fogyasztják, mint a közönséges luczernát. Ez a növény igénytelensége, a szárazsággal szemben tapasztalt ellentállóképessége és azon tulajdonsága, hogy gyökere bojtos s nem oly mélyre ható, mint a luczerna karógyökere, teszi lehetővé, hogy ott hol a közönséges luczerna nem terem a silány talaj vagy száraz homokban vagy a talaj nedvességben szenvedő földeken, mint jövendőbeli takarmánynövény szívesen fog felkarróztatni a gazdák által. Ez azon milliókat érő ajándék, mellyel Grabner Emil gazdagította a magyar gazdákat. Isten fizesse meg fáradozását, mi szegények vagyunk azt méltón megjutalmazni.

Még egy takarmánynövényről folyik a kísérlet, ennek neve Melilotus; két fajtája van munkában M. albus és M. officinális.

Hasonlít a luczernához, tömegre talán még ennél is többet ad és igénytelenebb, de nagy baja keserű cumarin tartalma, mely miatt ezideig egyik állatnem sem eszi meg s miután külön háziállatot hozzá teremteni nem tudunk, azt a szép feladatot tűzte ki maga elé a növénynemesítő állomás, hogy a keserű anyag tartalmát fokozatosan apasztja tenyész kiválasztás által (melyhez persze vegyelemzések kellene), hogy végre is oly cumarinmentes vagy oly csekély keserűséggel bíró fajtát állít elő, melyet már édesörömet megeszik minden növényevő háziállatunk.

A vörösherénél megjegyeztetik, hogy a legjobb, legkevesbé kifagyó és legtöbb takarmányt és magot szolgáltató a magyar és csak az a kár, hogy hazánkban a silány olasz mag behozatala miatt tisztán már alig szereshető be magyar mag, tehát ezt kellene minél jobban termelni,

hisz az a magyar gazda érdekében áll és meg is tölti az erszényt, de még jobban kifizetné magát a homoki luczerna magtermelése, mert ezt ezideig még magkereskedésben nem kapni. Dusan virágzik, sok magot köt, ha tehát valaki az idén a homokos réteken gyűjt 1—2 liter magot és azt elveti, már jövőre jut is, marad is, t. i. jut eladásra s marad saját szükségletére. (A növény-nemesítésnél nemcsak magról szaporítanak, hanem tőosztással is, így érnek gyorsabban czélt.)

A takarmánynövényektől a különféle bab és burgonya valamint kukoricza fajták kísérleti tábláin áthaladva, mentünk a gabonafélékhez. Ezek között természetesen leginkább érdekelt a buza, melynek nemesítése van legjobban elterjedve hazánkban. Itt több mint ezer buzaváltozatot látni zöldelni, most már elvirágozott állapotban, s ha vizsgáljuk az egyes kis táblákat, megtaláljuk a különbségeket is, mert egyiknél a szárban leljük azt fel, másiknál a színben, a kalászbán, annak alakjában a kalászkák elhelyezésében stb. p. o. van vékony és vastag szalmájú, van alacsony és magas száru, van világos majdnem sárgazöld színű, de van sötét mindenféle változatban, majdnem hamvas kékbe átmenő is. A kalász néhol bunkós, másnál hegyes végű. Olyiknál tömötten egymás mellett állhat a kalászkák, míg másiknál oly ritkán elhelyezettek, hogy közbe még egy elférne, azok a kalászkák, ha hosszabbak is, sokszor kevesebb szemet tartalmaznak, mint a sokkal rövidebb kalászu zárt kalászkákkal megrakottak. Némelyik fajta szalmája több, másik kevesebb levéllel bír. Van a rozsdának jobban és kevésbé jól ellentálló (a hamvaszöld ellentállóbb) s van korai és kései érésű. Mindezen tulajdonságokhoz van kopasz és szállás buzafajta.

Természetesen elsősorban a bőtermőségre kell fektetni a főszűl, de néhol — kivált az Alföldön — a koraérés is főfeltétel, mert nem kell a hűtéstől tartani. A rozsdáállóság is igen fontos, sőt néhol a szalmatermesre is figyelemmel vannak.

Az őszi búzának tavaszi vetését is bemutatták a telepen, miből kitűnt, hogy bizony az sehogy sem sikerült, mert csak ritka maradt, szárba is alig ment és valószínűleg kalászt sem fog már hozni az az egypár szál sem, mely kissé magasabbra nyult. Ezen kísérletekkel be van tehát bizonyítva, hogy őszi búzát tavasszal hiába vet a gazda, nem lesz belőle semmi, ennél fogva aki őszi buza magot ad el, tavaszi buza vetőmag gyanánt, csalást követ el és szigorúan büntetendő.

Az ausztráliai buza sem valami baka, ugylátzik nehezen honosodik meg, pedig a klimatikus viszonyok hasonlóak ott is az ittenihez, csak hogy valószínűleg a csapadék mennyiség ott nagyobb és annak eloszlása is rendszeresebb mint az itteni.

A mit a buzáról említettem az több vagy kevesebb mértékben a rozs, árpa és zabról is áll. Hosszúra nyult cikkemet nem akarom minden egyes részletre kiterjeszteni, csak azt jegyzem meg, hogy ha az eddig szokásos mivélés módokat betartva, nemesített magot vetnének gazdáink minden gabonából, akkor egészen biztosan legalább is 2 q-val nagyobb volna a k-holdankénti átlag szemtermés, mi óriásilag emelné a hazai mezőgazdaság vagyonosodását.

Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a nemesítés folytán a magvak minősége, tehát hektoliter sulya is növekszik, mi értéküket tetemesen emeli. Mindezekről azonban sokkal részletesebben, szakszerűbben olvashattak már t. előfizetőink lapjaink hasábjain igen érdekes cikkeket Grabner Emil, Székács Elemér és Tóth Lajos szakavatott tollából, azért is csekélységgem nem akar ismétlésekbe bocsájtkozni.

Ez a nemesítés haszna, ha ehhez még hozzájárul a jobb mivélés, a több s kellő trágyázás, a kellő időben történő vetés, a vetés forgó helyes betartása, akkor bizony még egyszer akkora átlagokat lehetne termelni minden gabonából, mint a mostaniak s erre kellene minden magyar gazdának törekedni.

Nehéz szívvel váltam meg a nemesítő teleptől, de a kötelesség hazahívott.

Hogy a növény-nemesítő intézet igazgatója németes hangzású neve dacára is mily törzsgyökeres magyar ember, igazolja azon valódi magyar vendégszeretet, mellyel fogadott és kedves neje önagyságával együtt kitünően megraktált. Délután személyvonattal visszarobogtam (1 óra késéssel) Budapestre.

F. Z.

Gazdasági termények és anyagok hordása.

A gazdasági termények és anyagok szállításából eredő munka oly tetemes költséget okozó gazdasági ág, mely megérdemli, hogy vele belterjesebben foglalkozzunk és ha lehet ezen munkálatoknál megtakarítást elérni, azokat alkalmazni minden gazdának magairánti kötelessége.

Vegyük őket sorba. Kezdjük meg a gabona behordással — könnyebb számítás kedvéért vegyünk fel egy 100 holdas birtokot, amelyet belterjesebben kezelve a következő vetésforgóba osztunk be — 25% őszi gabona, 25% tavaszi kalászos, 10% tengeri, 20% burgonya és répa, 10% vetett és 10% évelő takarmány, tehát lesz behordandó:

hold	fuvar
25 őszi á 30—18 kévés kereszi 8 keresztegy szekérre	94
25 tavaszi á 22—18 " " " " " "	69
10 tengeri á 18 q = 180 q csöves 12 q " " " "	15
tengeri szárbehordás 350 kévét véve felholdanként egy szekérre 150 kévét számítva	23
20 burgonya és répa átlag 100 q = 2000 q á 12 q " " " "	166
20 takarmány á 25 q = 500 q á 10 q " " " "	50

Ezen termények beszállítása igényel 1417 fuvert az esetben, ha a termést egyenesen oda vitetnők a honnét azt már többet fuvarozni nem kell.

Minden gazda tisztában van azzal, hogy a behordott szalmás életről eredő szemet ismét fuvarozni kell, ugyszintén a takarmányműeket a kazlakból még egyszer hordani kell, nemkülönben az alom szalmákat és törekeket, és ezenkívül az évi termelt trágyát szintén ki kell hordani.

Számítsuk tehát ezen fuvarozási munkálatokat is, hogy körülbelül mennyire mennek:

hold	fuvar
25 őszi vetésből á 10 q szem	250 q 25
25 " szalma és törek á 16 q	400 q 40
25 tavaszi vetésből szem á 12 q	300 q 30
25 " szalma és törek á 12 q	300 q 30
10 tengeri á 10 q szem	100 q 10
10 " szár behordása ételéhez	15
20 burgonya és répa második fuvarja	110
20 takarmány második fuvarja	40
A birtok egyötöd részét 20 h. számítva évente trágyázás alá á 20 szekér trágya pr. hold	400
hozá adva az első fuvarozás	700
	417
	Összes fuvarok száma 1117

Ha még ezenkívül számításba vesszük azon fuvarozásokat, amelyek a gazdasági évi építkezésekre kellenek, továbbá vásári, malomi és földszállítási munkákra felhasznált fuvarokat, akkor átlagban holdanként 12 fuvar munkáját kell fel venni számítás alapjául.

A fuvarozásoknál a mint tudjuk nem maga a vontatási munka okozza a nagyobb részét a költségnek, hanem az anyag fel és lerakása, azért mert ezt csak meglelt erős munkás emberekkel kell végeztetnünk. Ezt a munkát kell kevesebb erőt igénylővé tenni.

Nézetem szerint itt magában a fuvarozásra igénybe vett jármű szerkezetét kell bírálat alá venni, megfelel — a jelenlegi alak és szerkezet annak a kivánalomnak, amelyet hozzáfűzünk vagy nem?

Lássuk csak az ígás szekérnek mint alapját képező alkatrészt, a kerekeket, a tengelyeket s az ezzel kapcsolatos nyomtáv szélességet mint indokolt és helyes szerkezetet, tekintve, hogy az időjárási viszonyok változásával hol száraz röges, vagy jó egyenes, esetleg nagyon mélyre vágó sáros utakon kell igénybe venni; ezek az alkatrészek tehát, mint már kipróbált jók, kell is, hogy továbbra ily módon használatban maradjanak.

A többi alkatrészek azonban, mint a czélnak meg nem felelők, azonkívül költséges előállításuk miatt legyenek a gazda határozott károsodására alkalmazva, ha azokat olcsóbban és hasznathajtóbb módon lehet előállitva kicserélni?

A jelenleg használatban lévő létraszerű oldal szerkezettel ellátott szekerek, tetemes kárt okoznak tulajdonosaiknak, elsősorban azért mert a szekér oldalakkal szerelve aránytalanul magas, minek következtében minden terhet emberi erővel kell felemelni, csak azért, hogy azt a szekér oldalon át a szekérbe bele lehessen helyezni.

Ha nem kell, minek az emberi erőt felesleges munkával terhelné és a felesleges munkadíjat kifizetni, (ez már csak nem tartozik a takarékossághoz) vagy mindezt azon szinpátiából tegyük, mert apáink is így csinálták?

Próbálja csak meg a gazda szekertől zsákkal megrakni, alól bele tesz két zsákot a szekér derék közé, ennek a tetejére hármát, azon keresztül ismét kettőt és így kétsorba rak rövidebb szekérbe 14, hosszabba 21—22 zsákot. Mindet

egyformán fel kell emelni a szekér oldalmagasságáig és onnan leejteni a szekér fenekébe; a kivételnél meg a fenekéből kiemelve átteni a magas szekér oldalon, vagyis a szükségese emelés duplájával végezi, holott ezen munkát táblás szerkezetű szekereken nem kell végezni, tehát $\frac{1}{4}$ rész munka meg lesz takarítva.

A gazdasági táblásszekérre, ha zsákokat rakunk, azokat a szekértáblájára véggel a tábla oldalára és befordítva a gabonás zsákokat kötésükkel a táblájának közepére egy sorba 8, szemben szintén 8, tehát a tábla területére 16 zsákot lehet fektetni erre 7—7 darabot, mint második sort helyezve (14 db) vagyis összesen két sorba 30 zsákot rakhatunk, anélkül, hogy egy zsákot is feleslegesen feljebb kellene emelni, mint annak fekvő helye. A leadogatása is sokkal könnyebben történik, mert nem kell a zsákot a szekér derékon áttemelve leadni.

Igy van ez minden néven nevezendő tárgyak fel és lerakásával.

A kévés életről behordásánál az eddigi szekereket ha meg akarjuk rakni, először a szekér derekát kell megrakni és azután a keresztfákat keresztbe fektetni és arra a vendégradakat elhelyezni, ezen munka, ha még akadály nélkül történik, akkor is időt rabló, hát ha még a véggel felállított keresztfák az igavonó állatok előbbre haladásával a kerékagy és vendégradguzsok közzé beszorulnak, (ami gyakran előfordul az azon időben javában garázdalkodó legyek, bögölyök, darazsak csipése következtében), akkor ezek kiszabadítása oly időt rabló munkát ad a béres és a rakó embernek, hogy a miatt naponta egy fuvarral kevesebbet végeznek. De még bent a kazal mellett a keresztfák levétele és a szekérderekből kiadogatott kévék bevégezése után azoknak a szekérre való felrakása, különösen akkor, ha a keresztfák ismét beszorultak a keresztagy és vendégradguzsok közzé, (a mi ott még gyakrabban előfordul, mert a rakodást siettető felvigyázó rendszeren azzal biztatja embereit, hogy „No csak hadd menjen!« mire az igavonó állat is hallgatva a »no csak« szóra megindul és készen van a fenntemlített akadály).

Mindezen időtrabló munkát a táblásszekerekkel el lehet kerülni, mert ennél különálló keresztfák és vendégradok nincsenek, egybe lévén építve a tábla szerkezet, arra a rakodást, ha még az igavonó állat halad is a szekérrel egyformán lehet végezni, viszont a lerakodásnál, a mint az utolsó kévét feladta a szekérről akadály nélkül tovább haladhat, sőt mivel a táblás szerkezet deszkaközi hézagai vannak betömve, a hordás alkalmával kitaposott magvak (ponyva használata nélkül is) egy szemig, a táblán maradnak, a mi szintén számottevő megtakarítást eredményez.

A jelenleg forgalomban lévő gazdasági szekereket a csöves tengeri, burgonya, répa hordásnál ha csak zsákokat vagy külön első és hátsó végdeszkákat és oldalmagasító deszkákat nem alkalmazunk, kellőleg nem bírjuk terhelni, a hordási munka pedig csak akkor járhat haszonnal, ha az igavonó állatok vonó erejét ki lehet használni.

Tekintve, hogy ha a szekér megrakásnál a rakodást csak különböző kombinációkkal lehet végezni, az már idővesztéssel jár, tehát oda kell törekednünk, hogy a szekér szerkezete egyszerűségénél fogva olyan legyen, hogy azzal a rakodás a lehető legrövidebb idő alatt történhessen. Ezen kivánalomnak a gazdasági táblásszekér szintén megfelel, amennyiben, ha csöves tengeri, burgonyát, répát akarunk rajta hordani, van táblájához készítve egy deszka ráma, amelyet 10 perc alatt fel és leszerelhetünk és így zsák, ponyva, vagy más egyéb tárgyak igénybevétele nélkül fenti termények kellő mennyiségben és gyorsan rakhatók, anélkül, hogy a munka késedelmes lenne és a termény elhelyezésénél fogva az a lehullás veszélyének lenne kitéve.

Ha még számításba vesszük, hogy a mostani szekereken terjedelmes tárgyakat, u. m.: rostát, mérleget, hordókat, kádakat, butorokat stb. is károsodással szállíthatunk, mert a szekér raksúlyát ki nem használhatjuk, de meg a tárgyak rossz elhelyezésével azok pusztulása állhat elő s ha tudjuk azt, hogy ily tárgyak szállítása a gazdasági táblásszekéren károsodás nélkül esz-közölhető, be kell látnunk, hogy az eddigi gazdasági szekereinket át kell alakítani vagy ki kell cserélnünk gazdasági táblásszekerekkel.

Számottevő kiadásokat okoz a jelenleg használatban lévő gazdasági szekér azáltal is, hogy

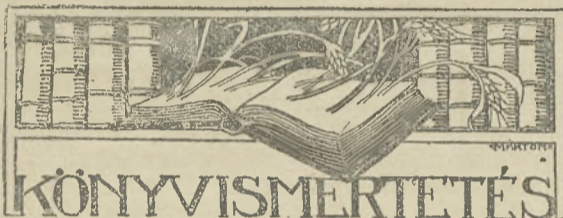
az oldalak, a löcsők, saraglak, löcszugsok, vendég-
rudzugsok sok vasat igényelnek és ezen munkák
elkészítéséhez tetemes mennyiségű kovácsszén
fogy el, továbbá mindehhez kovács és bognár
munka kívántatik, amelyek elkerülésével tetemes
megtakarítás érhető el.

A gazdasági táblásszekér esetleges javítását
a béres vagy kocsis is elvégezheti, mivel az a
csavarok meghuzásával vagy a deszkázat leszö-
gezésével elvégezhető csakis a kerék és tengely,
vagyis az alsó része e szekérnek igényli, a ke-
régyártó és a kovács javítási munkálatait.

Mindezen felhozott indokok alapján a táblás
szekérrel a fuvarozási munkákat könnyebben
és olcsóbban lehet végezni úgy, hogy átlag
évente 1/4 rész kiadás megtakarítható.

A fuvarozási munka előbbeni számításaim
alapján ezidő szerint holdankint 12 fuvart igény-
vel, tekintve, hogy nagy átlagban naponta egy
igára 4 fuvart számíthatunk, melynek napi értékét
6 koronával vehetünk fel, ha még ehhez egy
segéd rakodó munkát számítunk a 2 koronával
az esetben 8 koronára tehető egy napi fuvarozás,
vagyis egy fuvar 2 koronába kerül a gazdának.
A könnyebb és gyorsabb rakodás következtében
oly eszközökkel, amelyek azt lehetővé teszik,
és a rakodó segítségét is sok esetben nélkülözhetik,
könnyen megtakarítható a rakodási fuvarozási
munka 1/4 része ami holdanként és évenként
3 korona, vagyis 100 holdas birtoknál 300 kor.
megtakarítást eredményez.

Jaloviczky János.

A rokkantkérdés megoldása.

A rokkantkérdés társadalmunk legfontosabb gazdasági és szociális érdekeit érinti, amiből jogosan lehetne következtetni, hogy a probléma helyes megoldásának már nálunk is jelentékeny irodalma van. Ez annál természetesebb volna, mert hiszen — mint a különböző gyűjtések tanulságai is mutatják — a közönség mélyreható rokonszenvre határozottan megfigyelhető. Mégis azt látjuk, hogy e nagyjelentőségű kérdésnek csak egyes részletei kerülnek itt-ott megvitatás alá, de a megoldás egész komplexumát még nem tárták fel.

E nagy körültekintést igénylő feladatra most Katona Béla vállalkozott s tanulmánya »Javaslatok a rokkantkérdés megoldására« czimen most jelent meg. A szóbanforgó kérdés fontosságához képest a tanulmány kiterjedelmű, ámde megállapítható, hogy annak úgy principiális része, mint az anyag egész feldolgozása a megfontoltság és finom csiszoltság valóban meglepő képét adja.

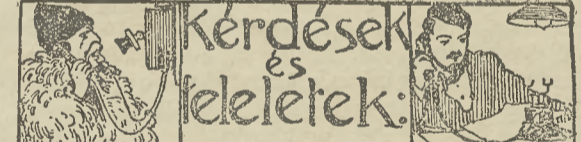
A munka három főreszre tagozódik. Az első rész a tisztán állami, a második az állami és társadalmi, a harmadik pedig a tisztán társadalmi feladatokra vonatkozik. Ezen felosztás keretében csoportosítja Katona a megoldás részleteit.

A rokkantak ellátása tekintetében áttörhetlen elvül kívánja felállítani, hogy a rokkant katonáról történő gondoskodás és e gondoskodásnak különösen segélyezési része egész terjedelmében kizárólag állami feladat legyen, mely törvényhozási uton rendezendő. A felmerülő költségek fedezetére a jövedelmi adóhoz progresszívkulcs szerint igazodó külön rokkant-adó vetendő ki. Mindezzel kapcsolatban igen fontos a rokkantság fogalmának megállapítása, mire nézve Katona pontos meghatározásokat tesz. Miután pedig a rokkantjárdék kiszabása a rokkant megmaradt keresőképességéhez fog igazodni, a munkaképesség helyes megállapítására külön rokkantbiztosítást s továbbá az egyetemi városokban és pedig Budapesten, Kolozsvárt, Debreczenben, Pozsonyban és Zágrábban rokkant után kezelési intézetek volna az felállítandók. Az évjárdék kiszabásánál azonban még egyéb körülmények is figyelembe veendő, mert különben súlyos igazságtalanságok történhetnének. Így tehát elsősorban a rokkant családi állapota s továbbá a teljes vagy csökkent munkaképтелenség foká és egyéb körülményei. Ugyancsak figyelembe veendő a rokkantnak hadbavonulása előtti rendes keresete, képzettségi foka, valamint a lakhely által megadott életviszonyok is. A mi már most a járadék összegét illeti, ennek a megszabás időpontjában akkorának kell lenni, hogy az a keresetképeség elszűnését követően pótolja. Katona e részben szabatos arányokat állít fel s megállapításai közül külön kiemeli azt, hogy a megfelelő rokkantsegélykategorijába való belépéssel kívánja a rokkantak családalapítását elősegíteni. A segélyezés azon esetei egyébként, melyek itt fel vannak sorolva a megoldásnak valóban igen liberális képet adják, s nem lehet kétség, hogy a végleges törvényhozási intézkedések sem mozoghatnak majd szűkebb keretekben. Megemlítjük nevezetesen, hogy Katona nemcsak a rokkantak teljes gyógykezelését, munkaképes állapotba való helye-

zését s járadékkal való ellátását, hanem azt is állami feladatnak tartja, hogy a rokkant és családja későbbi betegség esetére is ingyen gyógykezelésben, gyógyszerekben részesítendő s a rokkantságot enyhítő műszerek is mindig ingyenesen cserélendők ki.

Katona Béla tanulmányának alapfogalmai mindezek szerint a következők. Az állam a teljesen rokkant katonát akkora járadékkal látja el, hogy a hadbavonulása előtti keresete arányában, véve restitúáltassék. Ha a rokkant munkaképes, akkor csak annyi járadékot kap, a mennyi a rokkantsága folytán hiányzó munkaképességét pótolja. Miután pedig a többi munkával kell megkeresnie, az államnak kötelessége megfelelő munkaképesítést, munkahözvetítést s ezek hiányában munkanélküliség esetére való biztosításról gondoskodnia. Az erre vonatkozó refo. mok azonban máról-holnapra nem valósulhatnak meg s ezért az állam saját tüzemeiben, közszállításoknál és iparfejlesztési akciójánál kell megfelelő munkaképesítést szereznie a kereskedelmi és ipari foglalkozásbeli rokkantoknak. Ha ezek ilyen módon nem volnának elhelyezhetők, akkor a fővárosban és a vidéken foglalkoztatóműhelyeket kell felállítani, melyekkel kapcsolatban az értékesítés is szervezendő. Ugyancsak gondoskodni kell oktató műhelyek felállításáról azok részére, a kik nem tanulnak mesterséget. E részben Katona nagy vonásokkal jelzi is a teendő irányát. Figyelemreméltó itt az a kikötése, hogy a rokkantak munkakereje ne legyen felhasználható az egészséges munkások bérének leszállására, vagy a munkafeltételek gyengítésére. Kívánatosnak tartja különben, hogy a munkaadóterekkel képviselők és a munkások szakszervezetei mindezekre nézve megállapodásra jussanak.

Miután kétségtelennek tartható, hogy a rokkantak legnagyobb része a mezőgazdasági foglalkozás köréből fog kikérülni, Katona észrevehetően nagy súlyt helyezett az ilyen rokkantak elhelyezésének problémájára. Sorra veszi az önállósulásra alkalmatlanok elhelyezési módjait, legnagyobb súlyt helyez azonban egy okos és széleskörű telepítési politikára, mely egyrészt városok környékén, másrészt pedig holtközéi és más kevésbé művelt nagybirtokok megvásárlásával történhetné. Természetesen kerüldönek tartja a kizárólag rokkantakból álló telepítési helyeket, hanem oly nagyobb arányú akció alapvonalait rajzolja meg, mely szélesebb körök bevonásával kisbirtokrendszeren alapuló telepítést tenné lehetővé. Sorra veszi itt még az összes felmerülő eseteket. A rokkantakat két főcsoportra osztja, t. i. azokra, a kik önálló existenciával bírnak, olyanokra, a kik mint alkalmazottak kereshetik meg kenyereiket. A számbaveendő teendők, helyesebben a fedezet kérdése itt is az állami költségvetés terhére oldandó meg, de ezzel kapcsolatban rajzolja egyúttal a társadalom párhuzamos szerepét is. Erősen azt a felfogást hangoztatja, hogy az állam a legfontosabb részletek mellett is csak generális intézkedéseket tehet s tulajdonképpen a társadalom az, mely a rokkantkérdés megoldását individuális szempontok érvényesítésével tölkéletesíti. Ezen a ponton előtérbe lépnek a tisztán társadalmi feladatok is, melyeknek végzésére egyellen országos szervezet — a Hadi rokkantakat és árvákat gondozó országos szövetség — létesítését tartja szükségesnek, melynek keretében egyúttal a rokkant gyámi intézmény is megvalósítható volna.

Kérdés. Magas törzsű fák.
Fiatal gyümölcsösöm van, melyet 2-3 éves oltványokkal telepítettem be. Mivel szeretem a szép magas törzsű fákat, kérdelem, milyen magasra ereszthetem fel ezeket a fákat, illetve nevelhetném-e a koronákat 2 m. vagy ennél is magasabbra. Én ugyanis ilyeneknek adnám az előnyt.
P. J.

Kérdés. Potyogós körte.
Van egy remek téli gyümölcsöt termő körtefa a kertemben, azonban a körte évről-évre jobban potyog róla, úgy hogy már alig maradt rajta egy pár darab. Mi a hullás oka?
B. P.

Felelet. Gyümölcsfatányérok cz. kérdésre.
A gyümölcsfák törzse körül készíteni szokott tányéralakú földhányásnak nagyobb jelentősége csak a frissen ültetett fáknál van az esetben, ha azokat öntözzük is, mert így biztosan a gyökérre jut a víz. Öregebb fáknál, melyeket öntözni — kivételes esetektől eltekintve — nem szokás, ez inkább csak a szépészet kérdése. Itt teljesen megelégedhetünk azzal, ha a fa koronája alatt időről-időre a földet fellazítjuk, melyet esetleg ügyelni kell arra, hogy a gyökérnyak, éppen az említett okból lehetőleg szabadon álljon vagy legalább is mélyen ne kerüljön a földbe.
Balogh Bálint.

Elektrokali.* Svédországban kalitartalmú silicatokat (kovasavassókat) kálitrágya készítésére használnak fel. A feldolgozásuk A. Lindblat és L. Ingström szabadalma szerint történik. A nyers anyagot az u. n. leptit képezi, mely 10-11% savokban oldhatatlan kálit tartalmaz, de használnak kalicsillámot meg káliciföldpátot is.

A közetet szénnel és vasreszelékkel keverve elektromos kemencében 1800°-ra hevítik miáltal a kovasav részben szabad silíciummá alakul, s ez a vassal ferrosilíciummá lesz. A visszamaradó közetlömeg a lehülés után obsidiánhoz hasonló salakot képez, melyet golyós malmokon megőrölnek, szítálnak, s e terméket elektrokáli néven piacra hozzák.

Ezen készítmény 11% kálit tartalmaz kovasavhoz kötve, melynek 94%-a oldódik 20%-os sósavban.

A vele végzett kísérletek szerint ha a kénsvas káli hatását 100-nak vesszük, akkor az elektrokálié 78.
Ejyry.

Két új dohánybetegség. Saccardo és Pegronel olasz botanikusok melegágyi dohánypalántákon két új penészgombát találtak, amelyek a palántákat erősen pusztították. Az egyiket Glooopeziza turricula, a másikat Hyalopus geophilus névre keresztelték. A Gl. turricula, amely a discomyceták alrendjébe tartozik, a melegágyi televeny földjében téglavörös pontok alakjában tűnik szembe. Január és február hó folyamán szokott megjeleni Olaszországban letakart melegágyba vetett dohánymagvakon, amelyekre néha veres penészkérgyet alkot s megakadályozza a csira fejlődését. A Hyalopus geophilus szintelen kicsi penész, amelyet görcső nélkül nem lehet látni. Ugyanolyan körülmények közt fejlődik, mint az előbbi s avval karöltve pusztítja a dohánymagot és palántát. E két penész egyike sem tud megélni olyan talajon, amelyet előzőleg néhány órán át 100° C-ra hevítettek fel. E körülmény utmutatást ad a védekezésre.
(hd)

A nemzetközi mezőgazdasági intézet működése. Miklós Ödön főrendiházi tag, államtitkár, a ki a Rómában székelő Nemzetközi Mezőgazdasági Intézetnél a magyar állam képviselője volt, főlhivással fordul a magyar gazdaságtársadalomhoz, melyben a többi közt ezt mondja: Olaszország hitszegése mitsem változtatott a Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet további tevékenységén. Ez az intézet, melynek kötelékébe jelenleg ötven állam tartozik, mint tudományos nemzetközi szakintézet, kezdettől fogva kizárt köréből minden politikát. Azokkal az államokkal, a melyek a háboruban résztvesznek, a semleges államok után fogja az intézet az érintkezést főttartani: így jelesül velünk Svájc utján fog érintkezni. A minthogy én is, kit az utalat üzött el Rómából, ideiglenes székhelyem gyanánt Laganót neveztem meg, mint a mely helyen közvetlenül is érintkezhetem bármikor az intézet főbb tisztviselőivel. Hogy érdekeink védelmére súlyt helyeztem, ezt annál inkább is meg kellett tennem, mert az intézet főnnállása óta tetemes vagyonra tett szert, melynek mi is részesei vagyunk. Kötelességemnek ismertem, hogy gazdaságtársaim előtt, kik oly kiténtető rokonérzéssel kísérték eddig az intézet működését, e pár fölvilágosító szóval reámutassak arra, hogy megnehezítve bár, de tovább dolgozzunk intézetünkben, az elfoglalt helyet föl nem adjuk és eddigi tekintélyes befolyásunkat továbbra is érvényesíteni fogjuk.

*Biedermans Centr. f. Agr. Chemie 1915. 2/3.

Kritika a római mezőgazdasági intézet működéséről. A Voss. Ztg. írja: A római nemzetközi mezőgazdasági intézet májusi füzeté csak most, június második felében jutott a német fővárosba. Valami nagy gyakorlati értéke soha sem volt ugyan ezen intézet működésének, mert rendszerint olyan adatokat állított össze, a melyeket már sokkal előbb ismertek az egyes államokban, de Európa lángbaborulása óta mégis nyilvánul valamelyes érdeklődés a római füzetek iránt, mert annyira, a mennyire tájékoztatást nyújt a külföld viszonyairól. Konstatálhatjuk azonban, hogy a római intézet, hogy legfőbb védőjének — az olasz királynak — kegyében járjon, a németországi adatokra vonatkozóan máris különböző változást léptettek életbe. Így például a vetés állását illetően most nem a hónap közepéről, mint eddig, hanem a hónap elejéről közli a tudomására jutott adatokat. Egyébként a májusi füzetből csak néhány statisztikai kimutatás érdemel említést. Ezek közé tartozik például, hogy Indiában 1914—1915-ben búzából 104,582.000, rizsből 284,125.000, gyapotból 9,492.000 métermázsá, míg 1913—1914-ben 85,026.000, 292,523.000 és 9,190.000 métermázsá volt a termés. Argentínában pedig a római forrás szerint 48,504.000 métermázsá búzát, 85,916.000 métermázsá tengerit, 9,201.000 métermázsá zabot és 12,424.000 métermázsá lenmagot hordtak be az 1914—1915. évi termésből, a mellyel szemben 1913—1914-ben 31,000.000, 66,840.000, 7,400.000 és 9,950.000 métermázsá volt a hozam. A búzánál és a tengerinél ilyenformán rendkívül lényeges növekedés mutatkozik, megemlítjük tehát, hogy ezt a becslést, különösen a tengerire vonatkozóan, általában túlzottnak tartják kereskedőkörökben. A mi végül az ellenséges országok behozatálát illeti, 1914 augusztus 1-től 1915 március 31-ig Anglia 33,402.823, Franciaország 11,542.323, Olaszország pedig 7,113.280 métermázsá idegen búzát importált, míg 1913—1914-ben ugyanebben az időszakban 32,729.719, 9,478.626 és 8,898.920 métermázsát tett ki az angol-francia és olasz piacokra hozott idegen buza mennyisége. Február óta azonban lényegesen csökkent Anglia behozatala.

A földművelésügyi miniszter a közmunkákról. A mérnökegyesületek és a minisztériumok kiküldötteiből alakított közmunkákat előkészítő bizottsághoz báró Ghillány Imre földművelésügyi miniszter leiratott intézet és ebben közli, hogy a földművelésügyi tárca keretében a háboru alatt is folytatták mindazokat a vízimunkákat, melyeket a vállalkozók megszüntetni nem kívántak. Azonban a vállalkozók jelentékeny része vagy visszalépett, vagy pedig bejelentették, hogy munkás-s anyaghiány következtében a munka szünetel. Hogy a vízimunkálatok a háboru dacára sem akadtak meg, azt legjobban igazolja az az adat, hogy 1914 július 1-től 1915 május végéig terjedő 11 hónap alatt a vízberuházások terhére összesen mintegy öt és félmillió koronát utalványoztak ki.

Német katonák a magyar mezőgazdaságban. Temesvárról írják: A szövetségi hűségnek megkapó példája foglalkoztatja a Délvidék gazdaközönségét. A Délvidéken, a hol kétszeresen lehet érezni a harcátér közelségét, mert iga- és munkaerőben nagy a szükséglet és fokozott a költség, a mezőgazdák hónapokon át futkostak fűhöz-fához, hogy a mezei munkát zavartalanul elvégezhessék. Nemrég fölkeresték az itteni német csapatok parancsnokát is, a ki a legnagyobb szíveséggel gondoskodott arról, hogy a német katonák mindenben a gazdák segítségére legyenek. Néhány hét óta már német katonák láthatók szerte a földeken dolgozva. Szereplésük sok aggodalmat és nehéz sóhajtsást oszlatott el.

Gazdák gyűlése. A Baranyamegyei Gazdasági Egyesület Szily Tamás elnöklésével tartotta meg rendes évi közgyűlését, melyen az elnök megnyitott beszédében rámutatott a magyar gazdatársadalom rendkívül fontos hivatására a háborus idők alatt. Az új termés lefoglalása és értékesítése körébe az egyesület bekívánja vonni a tisztas gabonakereskedőosztályt is. Ebben a tárgyban fölterjesztést küldtek a kormányhoz.

A „Hevesmegyei Gazdasági Egyesület» igazgató-választmánya ugyanis mint »Heves vármegye mezőgazdasági bizottsága« folyó hó 29-én (kedden) délelőtt 10 órakor Gyöngyösön az Egyesület helyiségében (Hanisz Imre-tér, Lubi-ház I. emelet) ülést tart.

A Magyar Gazdaszövetség a rokkantak jövője biztosításának megvitatása céljából 16-án tartotta értekezletét Darányi Ignác elnökle mellett, az összes mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi érdekképviselők delegáltjainak részvételével.

Darányi Ignác üdvözli a gazdasági érdekképviselők, valamint az egyéb humanitárius intézmények kiküldötteit, örömeinek adott kifejezést, hogy ez a hazafias és emberbaráti kérdés az összes társadalmi osztályokat és a különböző foglalkozási ágak képviselőit egyesíti. Rövidesen vázolván a tennivalókat, általános irányelv gyanánt jelölte meg, hogy lehetőség szerint minden rokkant abban a körben nyerjen elhelyezést, a hol eddig foglalkozást talált.

Bernát István előadó a tárgyalás anyagára nézve tett előterjesztést. A rokkant katonáknak adandó állami járadék vezetőelvének, továbbá a rokkant katonák gazdasági elhelyezésének kérdését, és utóbbinál az egyes gazdasági érdekképviselők aktív közreműködését javasolta a tárgyalás alapjául. Rámutatott arra, hogy a Magyar Gazdaszövetséget főleg az a tény bírta rá e tanácskozás összehívására, mert a rokkant katonáknak 70—80 százaléka a földművelő nép köréből kerül ki. Fontos dolog tehát, hogy a szóban forgó kérdést ennek a néprétegnek teljes ismeretével és figyelembe vételével döntsék el.

Desseffy Emil gróf felszólalása után Teleki Sándor gróf a Vörös Kereszt Egyesület Rokkantakat Gyámolító Bizottságának, Berecz Gyula kir. tanácsos pedig a béna katonákat gondozó bizottság részéről vázolták azt a tevékenységet, melyet eddig a rokkantak gyógyítása, illetőleg elhelyezése tekintetében a jelzett bizottságok kifejtettek. Grätz Gusztáv dr., Kreicsy Rezső dr., Ferenczi Imre és Gelléry Mór kifejezést adtak azon nézetüknek, hogy itt az érdekképviselők együttes fellépése és az általános elvekre vonatkozó megállapodás nagy erkölcsi súlytal fog birni. Kifejezésre jutott az a vélemény, hogy úgy a rokkant katonák, valamint az elhunytak özvegyeinek és árváinak és többi hozzátartozóinak ellátására vonatkozó mostani törvények alapos revízió alá veendő. Megszabandó a létminimum és pedig tekintettel a polgári állás, illetőleg az elvesztett jövedelemre. Az értekezlet végül egy végrehajtó bizottságot küldött ki, melynek feladata lesz, a kormány, illetőleg a törvényhozás elé terjesztendő emlékiratnak a különböző érdekképviselők kívánásainak figyelembe vételével történő megszerkesztése.

Fejérmegyei gazdák gyűlése. A Fejérvármegyei Gazdasági Egyesület gróf Esterházy László elnöklésével tartotta meg igazgató-választmányi ülését és rendes évi közgyűlését. A választmány mély részvétellel vette tudomásul gróf Nádasdy Tamás, hosszú időn át másodelnökének elhunytát. Az igazgató-választmány hozzájárult az elnökségnek a folyó évi termés értékesítése, a termésre adandó előleg, a katonaság által vásárolt lovak árának azonnali kifizetése és a hadifoglyok mezőgazdasági munkára való sürgős átengedése tárgyában tett intézkedéseikhez. Elhatározta, hogy az állam által lefoglalt repeze sürgős átvétele tárgyában a kormányhoz felír, továbbá nagyobb mennyiséget vesz át az ellenségtől zsákmányolt vasvillákból s azt az egyesületi tagok között kedvezményesen áron kiosztja. Az igazgató-választmányi ülést követő közgyűlés jóváhagyta a számadásokat és elismeréssel vette tudomásul a múlt évről előterjesztett működési jelentést.

Az erdélyi szász szövetségek. Az erdélyi szász kötelékhez tartozó hitelszövetkezetek száma a múlt évben is gyarapodott és így ez idő szerint 184 szövetkezet tartozik a kötelékbe. A tagok létszáma 15.985-re emelkedett. 177 szövetkezetnél, a mely mérlegét már elkészítette, a forgalom meghaladta a husz milliót és a megelőző évhez képest egy millió koronával növekedett. A betétállomány 10,079.000 korona, a tartaléktőke pedig 1,307.000 korona, a mi szintén jelentékeny gyarapodást mutat.

Aratógépek a gazdáknak. A földművelésügyi miniszter abból a célból, hogy az aratói munkák elvégzéséhez fűződő országos érdekek a munkáshiányra való tekintettel minden rendelkezésre álló eszközzel biztosítottassanak és az aratói munkák folyamán netán mutatózó munkáshiány következtében a terméseredmény ne veszélyeztessék, a minisztertanács hozzájárulásával több száz darabból álló aratógépkész-

letet létesített. Minthogy a rendkívüli viszonyok folytán a vasuti szállítás igen gyakran a szokottnál hosszabb időt vesz igénybe, sőt bizonyos vonalakon néha napokig szünetel, úgy rendelkezett, hogy az aratógépek nagyobb része az ország különböző vidékein raktározassanak és pedig a gyors szállítás biztosítása céljából lehetőleg a vasuti állomásokon lévő erre alkalmas vasuti raktárakban. A termék biztosítása céljából beszerzett marokrakó aratógépek a következő helyeken raktározatnak: Nagykároly, Arad, Zombor, Nagybecskerek, Temesvár, Győr, ahol a m. kir. gazdasági felügyelőség vezetőjét, Pápa, Hódmezővásárhely, ahol a földművelési iskola igazgatóját, Gödöllő, ahol a m. kir. koronauradalom igazgatóját és végül Nagyvárad, ahol az ottani kirendeltség vezetőjét bízza meg az aratógépek eladásával. A gépek felszerelve s szállításra alkalmas állapotban állanak az illető raktárakban. A földművelésügyi miniszter most átiratban kérte fel a polgármestert, hogy a gazdaközönség körében a legszélesebb körben tegye közhírré, hogy azon kiscgazdák és gazdakörök, akik a fennforgó rendkívüli viszonyok között az aratói munkát csak gépekkel tudják elvégezni, és akiknek eddig nem volt módjukban megfelelő gépek beszerzéséről gondoskodni, a gépek eladásával megbízott tisztviselőhöz fordulhatnak, aki fel van jogosítva, hogy a gépeket készpénzfizetéssel ellenében minden további szavatosság nélkül eladhassa. Az eladásnál azonban első sorban gazdaköröknek és kisbirtokosoknak kérvényei fognak figyelembe vétetni.

A termés Hajdumegyében. Debreczenből írják: Hajdu vármegye közigazgatási bizottságának ülésén beterjesztett jelentés szerint a termésremény kitünő. Az őszi kalászos biztatóan fejlődik és jó termést ígér. Az aratás, cséplés a megye területén biztosítva van, mert a honvédelmi minisztérium a munka elvégzéséhez 14 napra szabadságot adott a katonai szolgálatot teljesítő hajdumegyei gazdákat. Az állategészségügyi viszonyok kielégítőek.

Az új termés vasuti szállítása. A Magyar királyi Államvasutak igazgatósága a következő értesítést küldötte a tőzsdetanácsnak: Az országban jelenleg rendelkezésre álló gabonakészletek az 1915. évi termés forgalombahozataláig előreláthatóan legnagyobb részben felhasználhatók, úgy hogy a cséplőmunka befejezése után az új gabona elszállítása nagyobb mérvben fog megindulni. Minthogy pedig fedett rakhelyeink és fedett kocsiaink nagy része a gabonaszállításához rendelkezésre állani nem fog, előrelátható, hogy a most következő idényben gyakran be fog állani annak a szüksége, hogy a gabonát és örleményeket nyitott helyen tartják s nyitott kocsin szállítsák. A nyitott helyen való tárolásnak és a nyitott kocsin eszközölt szállításnak előfeltétele az, hogy az árut az időjárás káros behatása ellen megvédelmezzék, illetve hogy kellően betakarják. A fennforgó viszonyok között előrelátható, hogy nem leszünk abban a helyzetben, miszerint a nyitott kocsik betakarásához ponyvákat a kívánt mennyiségben rendelkezésre bocsáthassunk és így előáll annak a szüksége, hogy a szállító felek már most gondoskodjanak eszközökről, a melyek segítségével a nyitott helyen tároló és nyitott kocsin szállítandó gabonát és örleményeket az időjárás viszontagsága ellen saját veszedelmükre betakarják.

A német gabonabőség. Berlinből írják: A németországi gabonaellátás terén tapasztalt takarékosági intézkedések azt a hiedelmet keltették, hogy a fogyasztás igényét kényszerűségből kell a legszűkebb keretekre korlátozni. Utólag derül ki, hogy a közönség takarékosága csak a német nemzeti szellem áldozatkészségét manifestálta. Hivatalos adatok bizonyítják immár, hogy az eredetien 4,7 millió métermázsában megállapított gabonamennyiség helyett 9 millió métermázsá áll rendelkezésre. Ez a készlet lehetővé teszi a régi gabonának még hosszabb időn át való fogyasztását, mint békeidőben. Ezelőtt a rozstermést július végén és augusztus kezdetén, az új búzát meg augusztus elején már igénybevette a fogyasztás. A jelenlegi nagy készletek következtében erre csak szeptember végén vagy október első felében kerül majd sor. A közbeeső idő alatt a gabonát a gazdák rendben learathatják, kicsépelhetik s a malmok gazdaságosan kiőrölhetik.

A vetés Amerikában. A Cincinnati Price Current szaklap jelentése szerint a délnyugaton nagy esőzés késlelteti a buza érését. A hesszeni

légy okozta kár miatt mostanában kevesebb a panasz. A bevetett területről állandóan kedvező a becslés, a minthogy a tavaszi buza állása is nagyon kielégítő. A tengerivel beültetett terület, mivel gyakran nem kedvezett az időjárás, valószínűen csökken valamelyest.

Az arató- és cséplőgépek bejelentése. Wienből írják, hogy tekintettel a nagy munkahiányra, a mely megköveteli azt, hogy a rendelkezésre álló arató- és cséplőgépek a lehető legteljesebb mértékben kihasználtságának, az osztrák kormány elrendelte az arató-, illetve cséplőgépek bejelentési kötelezettségét. A rendelet értelmében be kell jelenteni az összes gépeket, a melyek akár az aratásnál, akár a cséplésnél használhatók, valamint a gépek üzemeltetésére szolgáló gőz-, benzin- és benzolokomobilitokat. A bejelentési kötelezettség kiterjed mindazokra, a kik ilyen gépeket gyártanak, vagy azokkal kereskednek és legkésőbb f. hó 28-ig eszközölnöd. Nem esnek bejelentési kötelezettség alá a mezőgazdasági egyesületek és szövetkezetek birtokában lévő gépek, abban az esetben sem, ha még nem lennének eladva. Az osztrák kormány ily módon reméli, hogy az aratási és cséplési munkálatoknál a rendelkezésre álló összes gépek felhasználhatók lesznek.

A gazdák benzinszükséglete. Az utóbbi években a benzinmotorok a gazdák körében országszerte nagyon elterjedtek s így az ország termése nagy részének a biztosításáról van szó, mikor a kisgazdák motorjainak a benzinszükségletéről történik gondoskodás. A galíciai finomítók visszafoglalása folytán alapos kilátás van arra, hogy a földművelésügyi minisztériumnak sikerülni fog a hadügyminisztériummal megállapodásra jutni, hogy a magyar gazdaközönség benzinszükséglete a cséplés idejére biztosítva legyen.

A hadifoglyok foglalkoztatása. A földművelésügyi miniszter táviratban értesítette az alispánokat, járási főszolgabírákat és polgármestereket, hogy a hadifoglyoknak mezőgazdasági munkára való engedélyezése végett a gazdák és a községek ezután közvetlenül a területükön illetékes katonai parancsnoksághoz (hadtestparancsnokság) fordulhatnak távirattal, vagy távbeszélőn. Magánosok kérését távbeszélőn ott, ahol engedélyezett távbeszélő állomás van, a községi elöljáróságok és a hatóságok közvetíthetik. A telefoni, vagy távirati kérelem előterjesztésével egyidejűleg hatóságokkal közölt minta szerint kiállított szerződések, illetőleg az aláírt feltételek postán expressz szintén a katonai parancsnoksághoz küldendők be, a mely a távirati kérelmet a pozsonyi parancsnoksághoz a hadifoglyok kiutalása végett továbbítja.

Terméskilátások Bosznia Hercegovinában. Bosznia és Herzegovina országos kormányja a vetések állásáról a következő hivatalos jelentést adta ki: Az időszak, a melyre a jelentés vonatkozik — május vége — tulnyomólag esős volt. Zivatarok csak egynéhány járásban voltak, anélkül, hogy kárt okoztak volna. Az össz-növényzetre a nedves, meleg időjárás nagyon jó hatással volt, úgy hogy a vetések jó növéseük, sűrűn bujtak ki s többnyire már szárba szökkenőek. Állásuk majdnem több, mint közepes. A vetések egészségesek, a közepesnél jobbak. A tengeri jól bujt ki és első kapálása a délfekvésű helyeken megkezdődött. Burgonyát jóval nagyobb területeken ültettek, mint az előbbi években; az ültetvények egészségesek, buja növéseük és a melegebb vidékek már töltögetik, a többiekben már kapálják. A dohány-növények nagyon jól fejlődnek. A kedvező idő folytán az összes takarmányneműek nagyon buján fejlődnek, úgy hogy az idén nagyon jó szénatermesre van kilátás. A lóhere kaszálása zöld takarmánnyal való etetés céljából min-

denütt megkezdődött; az első kaszálásnak eredménye nagyon kielégítő volt. A völgyi réteken és legelőkön a fűnövés sűrű és erős, de a hegyi rétek és legelők is a bőséges nedvességek és elegendő meleg folytán szintén jól fejlődtek. A háziállatok táplálkozási állapota, kivéve, hogy egynéhány járásban szörványosan a száj- és körömfájás lépett fel könnyebb formában, kielégítő.

A drágulás és a gazdák A Gazdaszövetség írja: Miután a gazdák uzsoráskodásáról a Németbirodalomban épp úgy lehet hallani bizonyos körökből igazságtalan vádakat, Roesicke Gusztáv dr., a Bund der Landwirthé elnöke, nagyhatású beszédben kelt a mezőgazdák védelmére a birodalmi gyűlésen. Bebizonyította, hogy éppen a mezőgazdasági érdekelttség követelte és vitta ki a fogyasztók részére a mezőgazdasági termények határárszabását azokkal szemben, a kik a gazdától a termést még a háború elején olcsón megszerezték. Kimutatta Roesicke dr., hogy míg a német gazda eladó terményei közül 1914 óta például a kenyérgabona átlag 32,8, a hizómarha 42,4, a burgonya 55,8 százalékos ár-emelkedést mutat, addig a gazda szükségleti cikkei közül az abraktarmány átlagos ára 166, a mütrágya 47—48 százalékos ár-emelkedést ért el s a szén, az olajok, a bőr, gép és más iparcikkek ára is nagyobb arányban emelkedett a terményáraknál. Delbrück dr. államtitkár teljes mértékben csatlakozott a német gazdavezér fejtegetéséhez és meleg elismeréssel adózott a német mezőgazdaságnak, a mely a birodalom gazdasági kitartását a háborús viszony hosszú tartamára biztosítja.

Zsákmányolt vasvillák a gazdáknak. Győzelmes csapataink az ellenségtől nagyobb mennyiségű vasvillát zsákmányoltak. A villák a kisbéri m. kir. ménésbirtokon vannak elhelyezve és fajták szerint a következő egységárakon adatnak át az egyesületeknek: Közösleges kétágu vasvilla darabonként 30 fillér, közösleges háromágu vasvilla darabonként 60 f., közösleges négyágu vasvilla darabonként 1 K, a közöslegesnél jóval nagyobb kétágu vasvilla drb-ként 1.10 K és így tovább. A vasuti szállítás költsége az egyesületet terheli, a villák értékesítéséből befolyó pénzt hadi jótékony célra fordítják.

Burgonya-szövetkezet Torontálban. A Torontálvármegyei Gazdasági Egyesület által létesített korai burgonya-értékesítő szövetkezetek megkezdették az idei burgonya értékesítését. Ilyen szövetkezetek a következő torontálmegyei községekben vannak: Nagy- és Ócsanád, Nagy-ősz, Sárafalva, Német-szentmihály, Vizeds, Kis-ősz, Lovrin, Nákófalva, Kunszöllös, Nagyszentpéter, Pészak, továbbá Futtakon, Bács megyében. Ha a városok élmező osztlályai, vagy magánosok wagnszámra korai burgonyát óhajtanak beszerezni, forduljanak a felsorolt községbeli szövetkezetek vezetőségeihez, vagy pedig Kaufmann Istvánhoz, a Torontálvármegyei Gazdasági Egyesület titkárához (Lovrin, Község-háza). Az eladás csak wagonrakományokban és készpénzfizetés mellett történik.

Burgonya-krach. Berlinből írják: A burgonyapiacozon pártját ritkító árváltozás történt. Az eladók ma már két márkáért kínálják a burgonya métermázsáját, holott nemrég nyolcz márkáért vásárolták. Sőt Hamburgban egy márká áron került a burgonya 100 kilónként forgalomba. Az értékesítésre szervezett külön központban kereken kilencz millió métermázsas burgonya van készletben. A fölösleg értékesítése céljából a szeszpartell késznek nyilatkozott, hogy hajlandó természetben való ellenszolgáltatás fejében a burgonyát szeszégetésnél felkasználni. A szeszfőzők 12 métermázsas burgonyából egy hektoliter szeszt adnak vissza, a belőle megmaradt mennyiség a szeszfőzőt

illeti. A czefrét is a gyáros kapja, a mit azután a gazdák között jó áron értékesíthet. A szárítók és a keményítő lisztgyárak üzeme fokozottabb mértékben folytatódik. Sok várost az elraktározott burgonyakészlet révén tetemes kár ért.

Németország borbehozatala és a háború. Olaszországnak a hadviselő államok közé sorakozása a német borkereskedelemre nézve előnyös következményekkel fog járni. Habár az új kereskedelmi szerződések életbelépése óta az olasz bor a spanyol borok javára nagyobb teret volt kénytelen átengedni, mindazonáltal Olaszország borimportja, Francia- és Spanyolország után a harmadik helyen szerepelt. Különösen az Apennini félsziget vörös és keverésre alkalmas borai támasztottak a német bortermelőknek érzékeny versenyt. Az olasz borok versenyének kizárása a német borkereskedelemnek csak hasznára válik s a magyar, de különösen a magyar vörös borok, vásárlási esélyeit lesz hivatva előmozdítani. (1933.)

A magyar gyümölcsstermés értékesítése. Berlinből írják: Itteni gazdasági körökben nagy figyelemmel kísérik a magyar gyümölcs-kivitel, mert pótolni kell az elmaradt olasz behozatalt. Olaszországnak jelentős exportja volt e téren Németországba, az új helyzet most reánk nézve roppant kedvezően alakult s a konjunktúrát pompásan kihasználhatjuk. Ajánlatos volna egy permanens középpontot létesíteni, a mely kidolgozná annak a tervét, miként lehetne a magyar gyümölcsöt a megfelelő minőségben és mennyiségben a német birodalomba kivinni.

Minden haszon kell, hogy a termelő munkájának legyen ellenértéke és ennek érdekében a kivitel lebonyolításából a felelőtlen magánvállalkozást ki kell küszöbölni. A kedvező értékesítés reménye a termelőt bizonyára nagyobb erőfeszítésre fogja serkenteni. Németország háromezred millió értékű gyümölcsöt és fozeléket importált béke idején, a melynek igen tekintélyes része bennünket illet. A pálinkafőzés korlátozásával körülbelül öt millió métermázsas gyümölcs szabadul föl. Ebből konzervet, még pedig dzsemet kell készíteni. Rendkívül fontos nézőpont a kérdés megoldásánál az is, hogy a gyümölcskonzerválás jelentékeny mennyiségű cukorfogyasztással jár. A cukorszükséglet megszerzésénél számítani lehet arra, hogy a magyar kormány jóakaratosan fogja kezelni ezt a fontos nemzetgazdasági problémát és adókedvezmény nyújtásával figyelembe veszi a magyar mezőgazdasági termelésnek nagy reményekkel biztató új hódításait. De egy másik gazdasági eredményről sem szabad megfeledkeznünk s ez pedig az, hogy a kivitel emelkedése következtében jelentős tömegű német pénz folyik be hozzánk és ez valutánkat megjavítja.

A német gyümölcsstermés. Berlinből írják: Németország majd minden vidékéről, de kiváltképpen az északi részekből kitünő gyümölcsstermést jelentettek. Schleswig és Flensburg környékén a körtefák rendkívül dusan vannak megrakva gyümölcsessel. Az északi német földek és Schleswig-Holstein kertjeiben gazdag termést ígérnek a cseresznye- és a szilvafák. A kései fagy, a mennyire áttekinthető, nem mindenütt ártott az almatermesnek. Általában a körtetermés eredményét tartják a legkedvezőbbnek a német birodalomban. A gyümölcsstermés némely területen katonák részvételével már kezdetét vette.

Diákok a cséplésnél. Aradról írják, hogy az aradi fa- és fémpáriszkola igazgatósága huszonkét növendéket küldön tanfolyamon képezett ki a cséplőgépek kezelésében és javításában. A gyakorlati oktatást Kovács Soma gyáros vállalta, el, a ki saját embereivel taníttatta be őket a gépek felszerelésébe és a velük való bánásmódba. A tanfolyam után, a mely három hétig tartott

AMERIKAI MOTORTRAKTOR,

20 HP., I. H. C. gyártmány, BENZIN-, BENZOLÜZEMŰ,

alig használt, kitünő gépész-szel átvizsgált állapotban, ekével és extirpátorral eladó.

BARSI LEIDENFROST KÁROLY, PUSZTA-CSÉVI GAZDASÁGA.

GŐZEKE és MOTOREKE

tulajdonosoknak nem kell többé külföldi ellenségeinket támogatni, mert mindenféle gyártmányu gőzeke és motoreke összes részleteit acélból, vasból, fémből, bronzból, a legjobb kivitelben készítjük miskolci gyárunkban. Elsőrendű gőzekeaczélsodronyköteleket 220—240 kg. m²-kénti szak. szilárdsággal, azonnal szállíthatunk.

SZILÁGYI ÉS DISKANT MOTOR ÉS GÉPGYÁRA MISKOLCZON.

Pályázatokhoz csak bizonyítványmásolatok csatolandók. Eredeti bizonyítványok elvesztéseért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget. ****

KIS HIRDETŐ

A kihirdetések ára: minden szó 5 fillér a vastagabb betűvel írt szavak 10 fillér. a legkisebb hirdetés 1 korona. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges póstabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

Gépészek és fűtők jelenlegi gazdaság részére azonnali belépésre kerestetnek. Olyanok, kiknek gazdasági praxisuk van előnyben részesülnek. Írásbeli ajánlások fizetési igények megjelölésével „S. R. 50552” alatt Schwarz József hirdetőjébe, Budapest, Andrássy-ut 7. küldendők (dupla borítékban).

Nyugalomban levő 56 éves, gazdasági ügyvezető gazdasági vezető, róm. kath., egy gyermekkel, évi 6200 korona fix jövedelemmel, korához illő, hasonló jövedelemmel rendelkező feleséget, — leginkább földbirtokosnét — keres. Esetleg középnyelvi nyelvtudással teljes ellátás, fizetésért kezelőbiztosi állást vállal. Ajánlatokat „Unatkozó” jellegű alatt kettős borítékban a kiadóhivatal továbbítja.

Szeszgyárvezető mezőgazdasági szeszgyár részére, ki csukorrépából is tud szeszt főzni és ezen a téren hosszú gyakorlata van, felvételre kerestetik. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével: „S. R. 50409” alatt dupla borítékban: Schwarz József hirdetői irodájába, Budapest, Andrássy-ut 7. küldendők.

Állások, pályázatok, valamennyi szakmából olvasható az „Országos Pályázati Közlönyben”. Ingyen mutatványszám. Budapest, IX. ker., Üllői-ut 55.

BENZOL!

Fontos értesítés!

Minden benzomotor- vagy benzinkomobiltulajdonos részére, legelőszobban szállítunk benzolt. Cím: KELLNER ANTAL és FIA Budapest, V. ker., Berlin-tér 4.

Muharmag eladó, mig a készlet tart **90 koronával,** franco vasuti állomással. **BÉRURADALOM SÁRSZENTMIKLÓS.**

Marha-guanó szárítva, örölve rakományokban megvételre kerestetik. Ajánlatok (L. O. 2112.) alatt közvetít

RUDOLF MOSSE, LEIPZIG.

BENZOL

(benzin helyett) osakis oséplőgépek, szántógépek és gazdasági malmok üzeméhez szállítok Motorbenzolt I-a rektifikált viztisza fehér, per 100 kg. K 130 helyi raktáron, Budapest, 180 kilogrammot tartalmazó ilyen fahordóban.

FENYŐ BÉLA műszaki nagykereskedő
Budapest, V., Csáky-utoza 34. Sürgönyozim: Fenyő Csáky-utoza 34.

Tejet

évi kötésre, uradalmi gazdaságokból minden mennyiségben **vásárol**

elsőrangú budapesti intézet. Megkeresések e lap kiadóhivatalába kéretnek.

Nyersolajat,

különleges

kenőanyagokat, mindennemű gép-, henger- és motorolajokat, zsiradék- és technikai cikkekkel szállít:

Cséplőgéptulajdonosok megrendelése különös gondtal és gyorsan lesznek szállítva.

BARTA BÉLA

olaj-, zsiradék- és műszaki cikkek nagykereskedése,
Budapest, V., Bálvány-utca 19.
Telefon: 176-42.

A 32 év óta fennálló **FISCHER-féle ZSÁK- és PONYVA-**

GYÁR BUDAPEST, Nádor-u. 31-33. egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak. **Lópokróczok,** valódi amerikai **Manila-kéveketők,** **SZŐLŐKÖTŐZŐ-FONALAK,** jobb és olcsóbb a raffánál. Egyszer használt ponyvák, torny- és lisztes-zsákok is állandóan jutányosan kaphatók.

Név és védjegy Törvényes szabadalom.

Reitter Oszkár

nagybecskerekeli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN” patkányirtó szer (nem mérgező) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

1 adag ára 2 korona mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jótállás! Ismertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

Azonnal szállítok minden mennyiségben és minőségben:

Nyersolajat
Motorbenzolt
Mótorkenőolajat
Hengerolajat
valamint mindenféle olajat.

Weisz József
a wieni „Climax” nyersolajmótorgyár BACHRICH ÉS TÁRSA betéti társaság vezérképviselője
Budapest, VI., Gyár-utca 20.
Sürgönyozim: Climax, Budapest.
Telefon: 71-01.

A SZŐLŐ TRÁGYÁZÁSA.

Írta: **ORDÓDY LAJOS.** — Ára 3 korona.

Ajánlott küldéssel 3.45 K. Utánvétellel küldve 3.65 K.

Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessük.

Megszerezhető a „Gazdasági Lapok” kiadóhivatalában, Budapest, VIII., József-utca 15.

A galántai ekeversenyen

is újból beigazolódott, hogy a

MACLAREN tulhevitős GŐZEKE

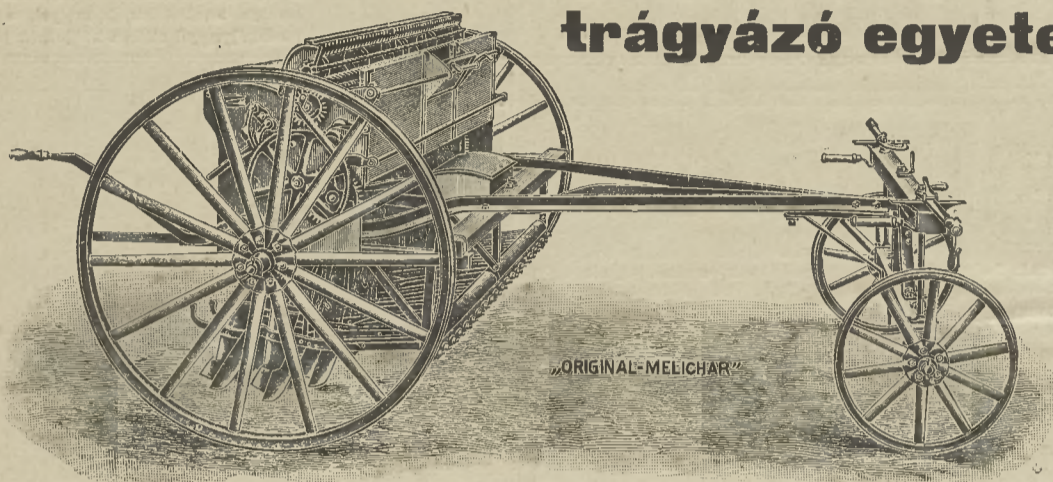
50 és 100 HP nagyságban, a legmodernebb, legszolidabb, legmegbízhatóbb és a leggazdaságosabb szántógép.

Bővebb felvilágosítást úgy ezen kettősrendszerű gőzekéről, valamint a Garrett-féle magajáró, mint a legjobb kivitelű világhírű gőzcséplőkről, gőzteherautókról, gőzütihengerekről, stb. szívesen nyújt a magyarországi vezérképviselő

FLEISCHL SAMU cég, Budapest, V., Nádor-u. 28.

IMPERATOR

**mütrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorba-
trágyázó egyetemes vetőgépeink**

értékes előnyei a jelenlegi
viszonyok mellett különösen
fontosak.

Az e géppel elérhető:
egyenletes vetés,
valamint a
mütrágya sorbavetése

a vetőmag- és mütrágya- nagyfoku megtakarítását

eredményezik, miáltal oly mértékben emelik ezen egyesített vető-
gépeink gazdaságos alkalmazását és használhatóságát, hogy az

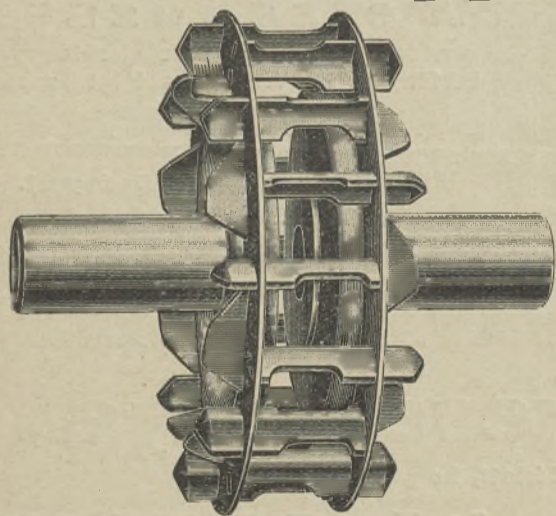
IMPERATOR már az első idényben kifizeti magát,
hisz kvalitatív munkateljesítményével

a jó termés oly fontos előfeltételeit biztosítja, melyeknek értékét minden gyakor-
lati gazda kellőképpen értékelni tud.

EREDETI

EREDETI

MELICHAR „UNIKUM DRILL“

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűsége-
ükben rejlő tökéletességüknél és jó mun-
kateljesítményüknél fogva világhírnévre
tettek szert.

Több mint 68,000 eredeti MELICHAR vetőgép üzemben!

Óvakodjunk utánzatoktól!

Érdeklődőknek készsággel küld részletes ábrás leírást:

BÄCHER RUDOLF—MELICHAR FERENCZ.

Magyarországi vezérképviselő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Teréz-körut 26.